

1.6.2011

IISALMEN KAUPUNGIN PALVELUSTRATEGIA VUOTEEN 2015

Yhteistyöryhmä 31.5.2011
Kaupunginhallitus 6.6.2011
Kaupunginvaltuusto 20.6.2011

IISALMEN KAUPUNGIN PALVELUSTRATEGIA VUOTEEN 2015

Sisällysluettelo

Esipuhe

1. Johdanto
2. Iisalmen kehitysnäkymät
3. Palvelutuotannon haasteet
 - 3.1 Muutostekijät
 - 3.2 Lainsäädäntö
4. Iisalmen kaupunkistrategia vuoteen 2020
5. Palvelustrategian 2006-2010 toteutuminen
6. Kaupungin organisaatorakenne
7. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäminen
8. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
9. Verkkokyselyt luottamushenkilöille ja kuntalaisille
10. Palvelujen järjestämisen periaatteet ja yleiset linjaukset
 - 10.1 Palvelutuotannon vaihtoehdot
 - 10.2 Palvelutuotantoa koskevat yleiset linjaukset
 - 10.3 Tarkastelu palvelukeskuksittain
 - 10.3.1 Hallintopalvelukeskus
 - 10.3.2 Sivistyspalvelukeskus
 - 10.3.3 Vapaa-aikapalvelukeskus
 - 10.3.4 Tekninen keskus
11. Sähköinen asiointi ja demokratiapalvelut
12. Palvelustrategian vaikutus henkilöstöön
13. Palvelustrategian yritysvaikutukset
14. Palvelustrategian seuranta

LIITTEET Tilastoaineistoa
Palvelukeskuskohtaiset toimeenpanosuunnitelmat

ESIPUHE

Kunnalla on palvelujen järjestämisvastuu lainsäädännön nojalla kunnalle kuuluvista palveluista sekä muista kunnan järjestettäväkseen ottamista palveluista. Kunnan palvelustrategia on osa kunnan strategisen johtamisen kokonaisuutta ja palvelustrategian tulisi toteuttaa, konkretisoida ja tarkentaa kunnan kokonaisstrategiassa määritettyjä palvelujen kehittämistä koskevia linjauksia. Olennaista on, että palvelustrategiassa pystytään vastaamaan siihen, miten kunta pystyy turvaamaan palvelut myös tulevaisuudessa.

Nyt valmistuva Iisalmen kaupungin palvelustrategia vuoteen 2015 on toinen laatuaan. Strategiatyön avaus tehtiin vuosina 2006-2007. Kuntien toimintaympäristö on muuttunut oleellisesti edellisen strategian hyväksymisen jälkeen ja kaupungin palvelutuotannossa on tapahtunut merkittäviä rakenteellisia muutoksia. Palvelustrategian pohjana toimiva kaupungin kokonaisstrategia uusittiin vuonna 2009.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy palvelustrategian ja samanaikaisesti valmistellun erillisen henkilöstösuunnitelman ohjeellisena. Kaupunginhallitus päättää palvelujen tuotantotavoista kaupunginvaltuuston palvelustrategiassa ja sen liitetaulukoissa hyväksymien linjausten mukaisesti. Mikäli palvelustrategiassa ei ole mainintaa asiasta, se tuodaan erikseen kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

Palvelustrategian tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta ja arviointi tapahtuu osana muuta seurantajärjestelmää. Seuranta tehdään talousarvioprosessissa. Palvelukeskusten toimeenpanosuunnitelmia voidaan tarkistaa vuosittain. Palvelustrategian kokonaistarkistus tapahtuu valtuustokausittain.

1. JOHDANTO

Elinvoimaiselle ja toimintakykyiselle kunnalle on tunnusomaista ennakointi, kaukonäköisyys ja tulevaisuussuuntautuneisuus. Kunnan johtamisesta vastuussa olevat luottamushenkilöt ja viranhaltijat eivät tyydy vain reagoimaan eteen tuleviin asioihin, vaan he pyrkivät varautumaan toimintaympäristön muutoksiin riittävän hyvissä ajoin. Kunta- ja palvelustrategiat ovat kunnan perustehtävän haltuun ottamista muuttuvassa toimintaympäristössä. (Kuntaliitto 2008)

Kunnalla on palvelujen järjestämisvastuu lainsäädännön nojalla kunnalle kuuluvista palveluista sekä muista kunnan järjestettäväkseen ottamista palveluista. Kunnan palvelustrategia on osa kunnan strategisen johtamisen kokonaisuutta ja palvelustrategian tulisi toteuttaa, konkretisoida ja tarkentaa kunnan kokonaisstrategiassa määritettyjä palvelujen kehittämistä koskevia linjauksia. Olennaista on, että palvelustrategiassa pystytään vastaamaan siihen, miten kunta pystyy turvaamaan palvelut myös tulevaisuudessa.

Palvelustrategian tarkoituksena on katsoa toimintaympäristön muutoksia ennakoiden ja siten varautua paremmin tulevien vuosien haasteisiin. Ennakoinnilla pyritään varautumaan mm. henkilöstön saatavuudesta sekä taloudellisista voimavaroista ja kuntalaisten muuttuvista palvelutarpeista aiheutuviin paineisiin. Palvelustrategian laatimista varten on tunnettava väestön ja toimintaympäristön tila ja keskeisimmät muutostekijät.

Väestön ikääntyminen ja palvelujen kysynnässä tapahtuvat muutokset heijastuvat luonnollisesti myös kuntien henkilökunnan määrään ja osaamisen muutostarpeisiin. Vanhusväestön osuus kasvaa Suomessa merkittävästi ja vastaavasti lasten ja nuorten osuus vähenee. Muutos kohdistuu voimakkaasti myös kuntien omaan henkilöstöön eläkepoistumana. Toimintaympäristön muutoksiin ja tulevaisuuden haasteisiin vastaaminen edellyttää entistä aktiivisempaa otetta oman kaupungin ja lähiympäristön kehittämisessä.

Palvelustrategian perustana ovat kuntalaisten elinolojen ja palvelutarpeiden kehittyminen, kunnan käytettävissä olevien taloudellisten ja henkilöstöresurssien kehittyminen ja saatavuus, yhteistyömahdollisuudet muiden kuntien ja yritysten kanssa sekä ulkopuolisen palvelutarjonnan vaihtoehdot ja markkinoiden kehittymisen näkymät.

Nyt valmistuva lisalmen kaupungin palvelustrategia vuoteen 2015 on toinen laatuaan. Strategiatyön avaus tehtiin vuosina 2006-2007 (kvalt 11.9.2006 ja 18.6.2007). Kuntien toimintaympäristö on muuttunut oleellisesti edellisen strategian hyväksymisen jälkeen ja kaupungin palvelutuotannossa on tapahtunut merkittäviä rakenteellisia muutoksia. Suurimpia niistä ovat olleet neljän kunnan (lissalmi, Kiuruvesi, Sonkajärvi, Vieremä) yhteisen Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän toiminnan käynnistyminen vuoden 2010 alussa sekä viiden kunnan (lissalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Sonkajärvi, Vieremä) yhteisen seudullisen lomituspalvelun käynnistyminen vuoden 2011 alussa.

Palvelustrategia pohjautuu vuonna 2009 valmistuneeseen Iisalmen kaupunki-strategiaan vuoteen 2020. Palvelustrategia ja erillinen henkilöstösuunnitelma muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden.

Palvelustrategian valmisteluprosessi

Palvelustrategian laadinta käynnistyi kaupungin johtoryhmän toimesta syksyllä 2010. Johtoryhmä on toiminut palvelustrategian valmistelutyöryhmänä. Strategiaa on eri vaiheissaan valmisteltu palvelukeskusten johtoryhmissä ja lautakunnissa. Palvelustrategia ja henkilöstösuunnitelma vuoteen 2015 on valmisteltu rinnakkain.

Valmisteluprosessin eteneminen:

syksy 2010	palvelukeskusten raportit edellisen strategian 2006-2010 toteutumisesta
1-3/2011	palvelukeskusten alustavat esitykset palvelustrategiaan 2015
21.3.2011	kaupunginvaltuuston suunnitteluseminaari
huhtikuu 2011	verkkokysely luottamushenkilöille
huhtikuu 2011	palvelukeskusten/ lautakuntien esitykset strategiaan
9.5.2011	kaupunginvaltuuston suunnitteluseminaari
toukokuu 2011	verkkokysely kuntalaisille
toukokuu 2011	lausuntopyyntö yrittäjäjärjestöt, ammattijärjestöt
31.5.2011	yhteistyöryhmän käsittely
6.6.2011	kaupunginhallitus
20.6.2011	kaupunginvaltuusto
syksy 2011	kuntalaisfoorumit

2. IISALMEN KEHITYSNÄKYMÄT

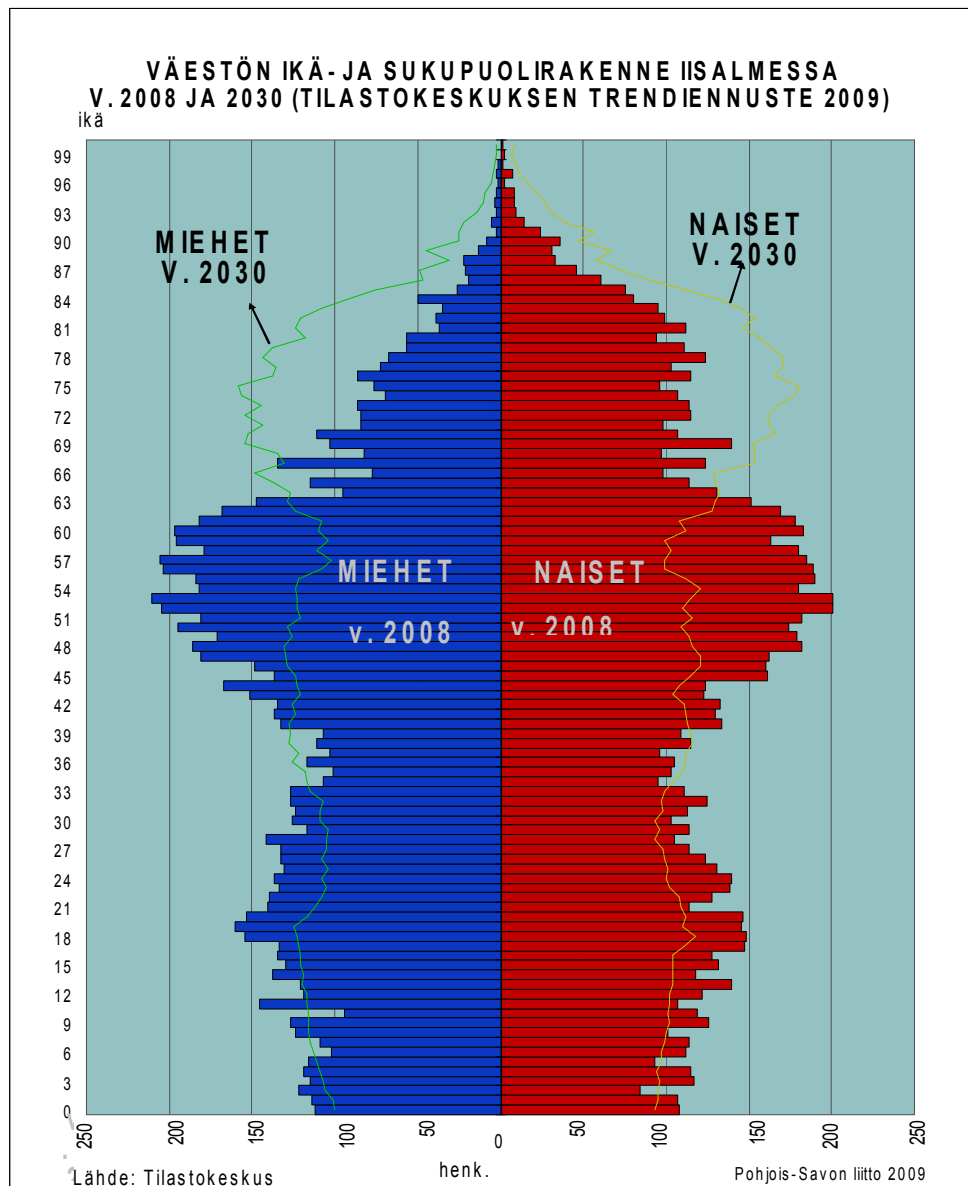
Palvelustrategian liitteenä on tilastoaineistoa Iisalmen kaupungin kehityksestä ja tulevista kehitysnäkymistä.

Väestön määrä Iisalmissa ja Pohjois-Savossa on vähentynyt vuodesta 1995 lähtien, Ylä-Savon alueella jo vuodesta 1990. Saman kehityksen ennustetaan jatkuvan. Iisalmen tilanne verrattuna muun Ylä-Savon väestönkehitykseen etenee kuitenkin maltillisemmin.

Vuoden 2010 lopussa Iisalmissa oli 22 095 asukasta. Kymmenessä vuodessa väestö on vähentynyt reilulla tuhannella hengellä, sillä vuonna 2000 iisalmelaisia oli 23 113. Kaupungin asukasluku oli vuonna 1995 suurimmillaan

24 042 asukasta. Ylä-Savon vastaavat luvut ovat olleet 1995: 66 749 asukasta, 2000: 63 074 asukasta ja 2010: 57 946 asukasta.

Ikärakenteen kehitys

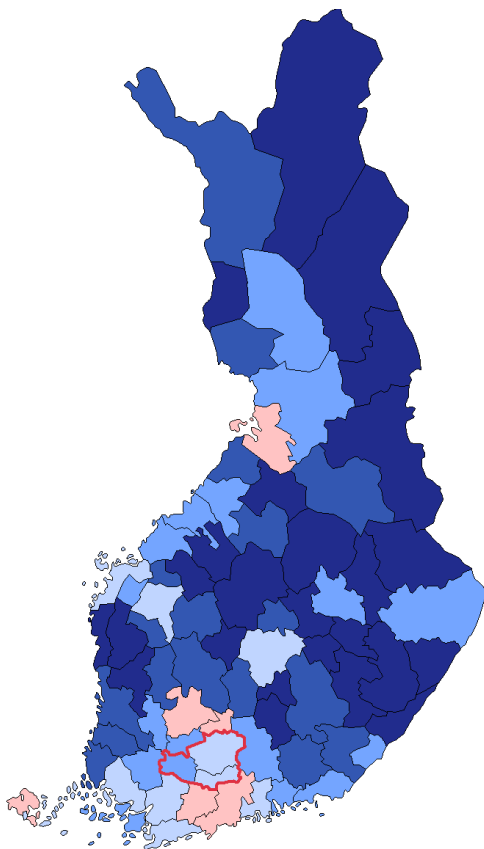
Iisalmen väestöpyramidi kuvastaa selkeästi ikärakenteen muutosta seuraavan parinkymmenen vuoden aikana. Väestö tulee voimakkaasti ikääntymään. Tähän vaikuttavat suurten ikäluokkien vanheneminen, luonnollisen väestönkasvun hidastuminen, sekä pidentyneet eliniänodotteet.

Alle 15-vuotiaiden osuus Iisalmen väestöstä pysyttelee suurin piirtein nykytasolla, mutta työikäisen 15-64-vuotiaan väestön osuus pienenee ja 65 vuotta täyttäneen väestön osuus kasvaa. Ikääntyminen kiihtyy vuoden 2020 jälkeen suurten ikäluokkien vaikutuksesta, Iisalmissa väestön ikääntyminen ja ikärakenteen muutos vanhusväestön osalta on Ylä-Savon keskiarvoa selkeämpi. Työikäisen väestön määrä vähenee Iisalmissa jo vuoteen 2020 mennessä n. 12 %:lla.

Ikäluokkien %-osuudet koko väestöstä lissalnessa 2010-2040 Tilastokeskuk-
sen ennusteen mukaan

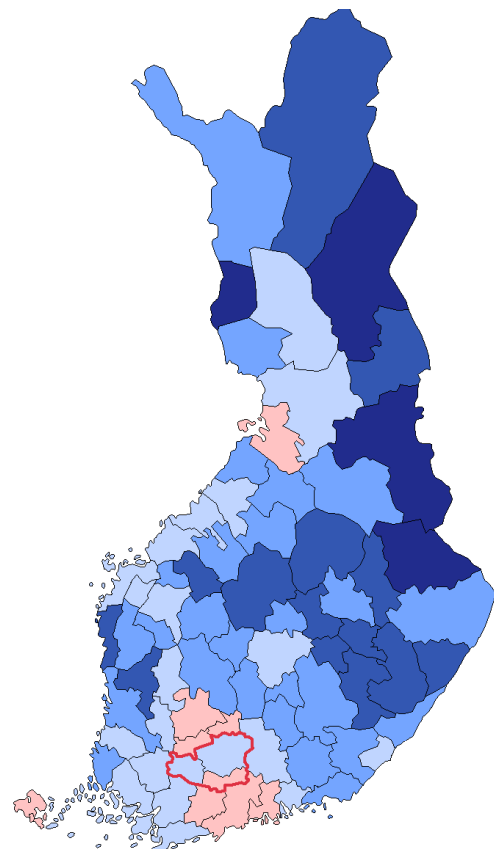
Ikäryhmä	2010		2020		2030		2040	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%
0-14	3041	15,4	3317	15,3	3164	14,8	3007	14,4
15-64	14390	65,1	12464	57,4	11343	53,0	11200	53,5
65-74	2 132	9,7	3 374	15,5	3 005	14,0	2 246	10,7
75-	2 172	9,8	2 551	11,8	3 900	18,2	4 500	21,4
Yhteensä	22095	100	21706	100	21412	100	20953	100

Työikäisen väestön muutos koko maassa seuduittain 2010 - 2020 ja 2020 -
2030 Tilastokeskuksen ennusteen mukaan

Työikäisen väestön (15-64-v.) muutos 2010-2020
Tilastokeskuksen väestöennuste 2007

■ kasvaa 0,0 - 5,0 %	(6)
■ vähenee 0,1 - 5,0 %	(11)
■ vähenee 5,1 - 10,0 %	(17)
■ vähenee 10,1 - 15,0 %	(18)
■ vähenee yli 15,0 %	(25)

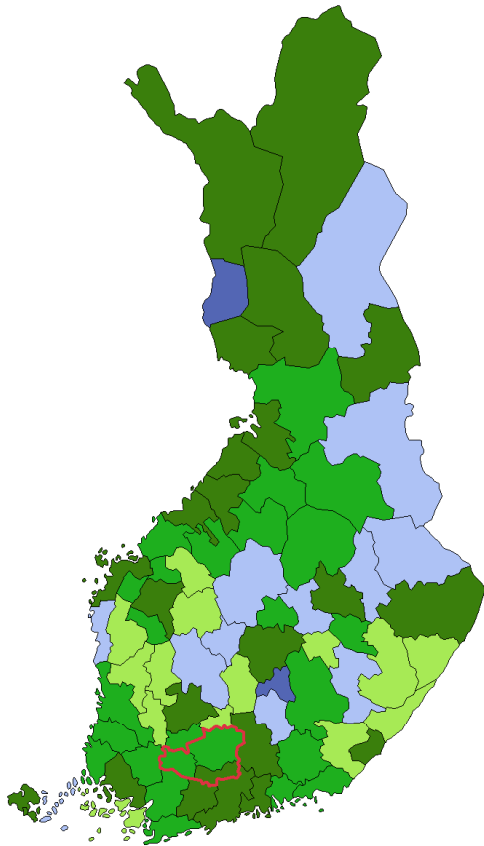

Työikäisen väestön (15-64-v.) muutos 2020-2030
Tilastokeskuksen väestöennuste 2007

■ kasvaa 0,0 - 5,0 %	(10)
■ vähenee 0,1 - 5,0 %	(23)
■ vähenee 5,1 - 10,0 %	(26)
■ vähenee 10,1 - 15,0 %	(14)
■ vähenee yli 15,0 %	(4)

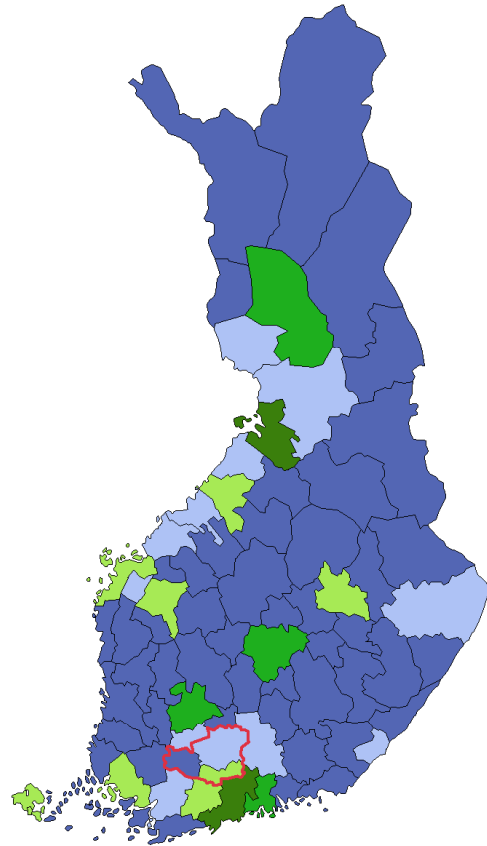
Vanhushuoltosuhteen (65 vuotta täyttäneet suhteessa 15-64-vuotiaisiin) arvioidaan lisälmessa olevan vuonna 2020 olevan 47,5 %.

Vanhushuoltosuhte seuduittain 2010 ja 2020 Tilastokeskuksen ennusteen mukaisesti:

Vanhushuoltosuhte (65-v. suhteessa 15-64-v.) 2010
Tilastokeskuksen väestöennuste 2007

alle 30,0 %	(24)
30,0 - 34,9 %	(25)
35,0 - 39,9 %	(14)
40,0 - 44,9 %	(12)
vähintään 45,0 %	(2)

Vanhushuoltosuhte (65-v. suhteessa 15-64-v.) 2020
Tilastokeskuksen väestöennuste 2007

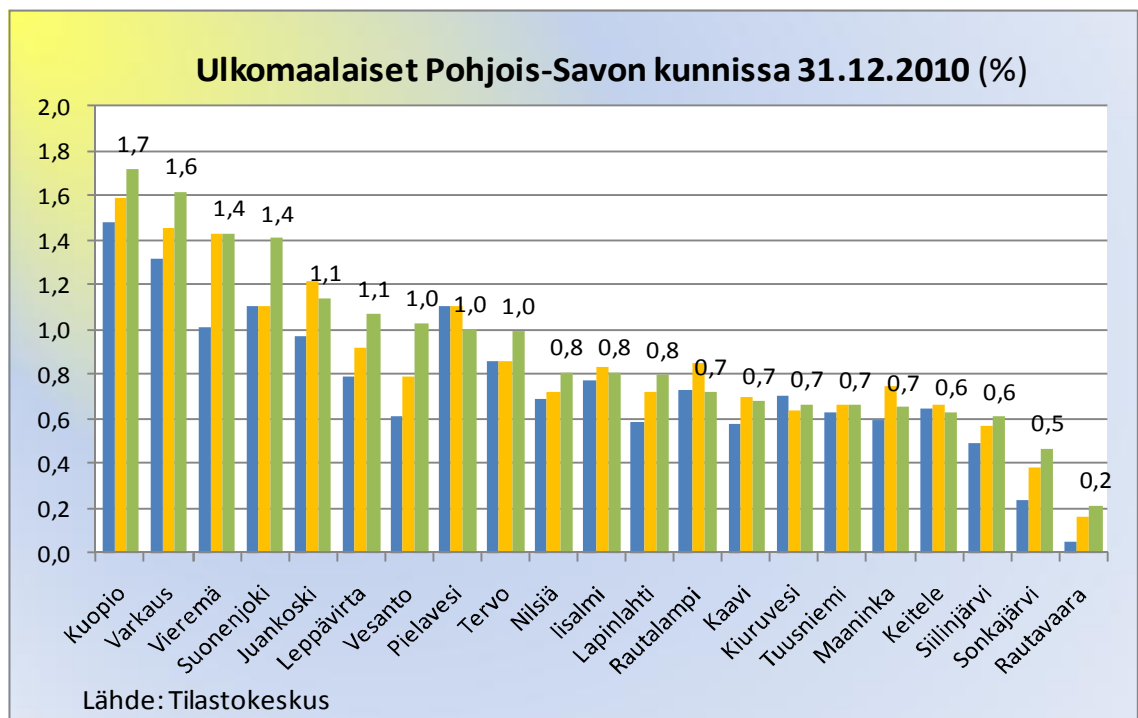
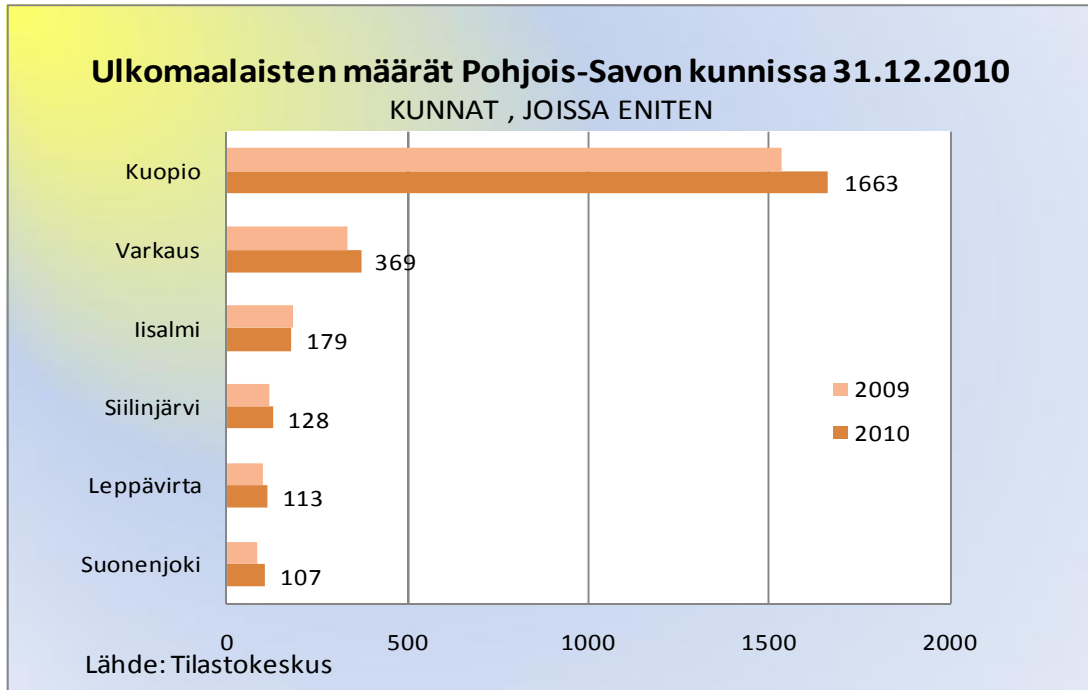
alle 30,0 %	(2)
30,0 - 34,9 %	(4)
35,0 - 39,9 %	(9)
40,0 - 44,9 %	(12)
vähintään 45,0 %	(50)

Kokonaisnettomuutto (kuntien välinen + siirtolaisuus) on lisälmessa vuodesta 1995 lähtien ollut tappiollista lukuun ottamatta vuosia 2007 ja 2008.

Maan sisäinen muuttoliike suuntautuu edelleen pienistä kunnista suuremmille kaupunkiseuduille ja erityisesti pääkaupunkiseudulle. Vuodesta 1991 lähtien kuntien välisessä muuttoliikkeessä lisäalmi on ollut menettäjän osassa. Lisälmessa pitkään jatkunut *nuorten 20-29-vuotiaiden poismuutto* on myös jatkuva trendi. Tappiollinen kehitys on jatkunut viimeisen parinkymmenen vuoden ajan samanlaisena. Vuonna 2010 kuntien välinen nettomuutto lisälmessa 20-29-vuotiaiden keskuudessa oli 82 henkilöä tappiolla.

Maahanmuutto on lisälnessä ollut positiivista vuodesta 2003 lähtien. Myös ko Pohjois-Savossa maahanmuutto on ollut maastamuuttoa suurempaa.

lisälnessä asuvien *ulkomaan kansalaisten määrä* on vuotta 2010 lukuun ottamatta viimeisen kymmenen vuoden aikana hitaasti kasvanut ja lähes kaksinkertaistunut. Vuonna 2010 lisälnessä asui 179 ulkomaalaista. Ulkomaalaisten osuus lisälmen väestöstä ei kuitenkaan ole juurikaan kasvanut vuosina 2008-2010. Suhteellisesti eniten ulkomaalaisia Ylä-Savon kunnista on Vieremällä.

Väestön koulutusaste. Suoritettujen keskiasteen ja korkea-asteen tutkintojen määrä on lisälnessä viimeisen vuosikymmenen aikana tasaisesti kasvanut. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osuus puolestaan on vähentynyt. Vuonna 2009 keskiasteen tutkinto oli 43,9 %:lla ja korkea-asteen tutkinto 22,1 %:lla 15 vuotta täyttäneistä. Koulutuksen ulkopuolelle 17-24-vuotiaista oli jäänyt 9 %.

Työllisyystilanne. Globaali finanssi- ja talouskriisi heijastui voimakkaasti Suomen työmarkkinoihin. Koko 2000-luvun jatkunut työllisyystilanteen asteittainen paraneminen taittui loppuvuodesta 2008. Viimeisimmän työllisyyskatsauksen (Ely -keskus 24.5.2011) mukaan työllisyystilanne on taas valoisampi ja Pohjois-Savon, Ylä-Savon ja lisälmen alueella avoimien työpaikkojen määrä on vuoden takaiseen verrattuna selkeästi lisääntynyt. Työttömyysprosentti lisälnessä huhtikuussa 2011 oli 11,3 % (huhtikuussa 2010 13,4%).

Työllisen työvoiman osuus koko työvoimasta lisälnessä on 2000-luvulla ollut koko maan keskiarvoa hieman matalampi, ja toisaalta Ylä-Savon seudun keskiarvoa hieman korkeampi. (Työlliseksi / työlliseksi työvoimaksi luetaan työssä tai tilapäisesti työstä poissa olevat 15-74 -vuotiaat henkilöt). Työttömien osuus on lisälnessä viimeisen vuosikymmenen ollut säännönmukaisesti muuta maata ja Ylä-Savon keskiarvoa korkeampi.

Nuorisotyöttömyys (osuus 18-24 -vuotiaasta työvoimasta) on ollut lisälnessä 2000-luvulla verrattain korkea, eikä se ole tippunut 1990-luvun huippuvuosista lähellekään muun maan tahdissa. Nuorisotyöttömien osuus nuoresta työvoimasta tippui alle 20 % vasta 2006, kun koko maassa se tapahtui jo vuonna 2000. Vuonna 2009 osuus nousi jälleen 23,4 %:iin. Nuorten tilanne Ylä-Savossa vastaa lisälmeä. Nuorisotyöttömyys ei ole kuitenkaan yläsavolainen ongelma, ongelmana on pikemminkin nuorten puuttuminen, sillä nuorten osuus työmarkkinoilla absoluuttisesti on pienempi. Huhtikuussa 2011 lisälnessä oli 1175 työtöntä, joista 156 alle 25-vuotiaita.

Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä on viimeisen vuosikymmenen aikana ollut lisälnessä 20–26 % välillä. Vuodesta 2005 osuus on tasaisesti vähentynyt ja vuonna 2009 pitkäaikaistyöttömien osuus putosi 14,5 %:iin. Osuus on ollut tasaisesti maan keskiarvoa pienempi, mutta toisaalta Ylä-Savon seudun keskiarvoa hieman korkeampi. Laskusuhdanne on hieman kasvattanut pitkäaikaistyöttömien määrää. Huhtikuussa 2011 pitkäaikaistyöttömänä oli lisälnessä 309 hlöä.

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten ja eläkeikäisten määrää työikäisiin nähden (15–64–vuotiaat). Vuonna 2010 koko maan huoltosuhde oli 51,6 (lisälnessä 53,4) eli yhtä työikäistä kohden oli noin 0,5 huollettavaa. Väestöllisen huoltosuhteen alueittaiset ja kunnittaiset erot ovat suuria. Vuoteen 2016 mennessä huoltosuhde ylittää Tilastokeskuksen ennusteen mukaan 59 huollettavan rajan (lisälnessä 62,9) ja vuonna 2030 huoltosuhde olisi jo yli 70 (lisälnessä 88,8). Kehitys johtuu suurten ikäluokkien vanhenemisesta, pitkään uusiutumistason alittaneesta syntyvyydestä sekä pidentyneestä eliniästä. Tunnusluku mittaa siis ainoastaan ikärakennetta, eikä huomioi, tekekö ihminen työtä vai ei.

Taloudellinen huoltosuhde kertoo työllisten määrän kutakin työtöntä ja työvoiman ulkopuolella olevaa (0-14 -vuotiaat, opiskelijat, koululaiset, varusmiehet, eläkeläiset ja muut työvoimaan kuulumattomat) kohti. Matala huoltosuhde kuvaa korkeaa työllisyyttä, matalaa työttömyyttä ja aktiivi-ikäisten suurta osuutta. Myös taloudellisessa huoltosuhteessa on suuret alueelliset erot. Vuonna 2009 koko maan taloudellinen huoltosuhde oli 1,35 ja lisälmen vastaava luku 1,58 (100 työllistä kohti n. 158 työtöntä ja työvoiman ulkopuolella olevaa). Lisälmen kehitys taloudellisessa huoltosuhteessa seurailee koko maan muutoksia ja on ollut hieman parempi kuin Pohjois-Savossa keskimäärin. Taloudellinen huoltosuhde on parantunut 1990 -luvun lamavuosien jälkeen lähinnä työttömien määrän vähentyessä. Globaali talouskriisi näkyy viimeisten vuosien kehityksessä. Tulevaisuudessa huoltosuhde tulee heikkenemään etenkin eläkeläisten osuuden kasvaessa.

Väestöllisen huoltosuhteen mukaan työikäisiä on enemmän huollettaviin nähden, ja taloudellisen huoltosuhteen mukaan työttömiä ja työvoiman ulkopuolella olevia on puolestaan enemmän työllisiin nähden.

Sairastavuus vaihtelee paljon maan eri kunnissa. Väestön ikärakenteen enustettu kehitys tulee kasvattamaan sairastavuusindeksiä erityisesti alueilla, joissa vanhusväestön määrä kasvaa voimakkaasti. Lisälmessä sairastavuusindeksi on maan keskiarvoon verrattuna korkeampi, mitä selittää osaltaan väestörakenne sekä elintavat. Vuonna 2009 ikävakioitu sairastavuusindeksi oli lisälmessä 117 (koko maan keskiarvo = 100).

Eläkkeensaajien osuus koko väestöstä lisälmessä (30,1%) ja Pohjois-Savossa (30,3%) oli vuonna 2009 selvästi koko maan keskiarvoa (25,8%) korkeampi. Samoin *työkyvyttömyyseläkkeen saajien osuus* työikäisistä 16-64-vuotiaista oli koko maan keskiarvoa suurempi. Lisälmessä työkyvyttömyyseläkkeen saajia työikäisistä oli 10,4 %, Pohjois-Savossa 10,9 % ja koko maassa 7,5 %.

3. PALVELUTUOTANNON HAASTEET

Iisalmen kaupunki tulee kohtaamaan lähivuosina ja –vuosikymmenenä muiden kuntien tapaan toimintaympäristön muutoksista aiheutuvia suuria haasteita palvelutuotantonsa järjestämisessä. Muutokset vaikuttavat kaupunkilaisten palvelutarpeisiin ja vaatimuksiin, mikä asettaa haasteelliseksi palvelujen järjestämisen.

Kaupungin erityisenä haasteena on parantaa asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia kaikissa ikäryhmissä ja lisätä työhön osallistumista sekä saada yksittäiset ihmiset ja työyhteisöt ottamaan vastuu omasta hyvinvoinnistaan ja terveellisistä elämäntavoista. Ennaltaehkäisevät toimet ovat avain ratkaistaessa tulevaa palvelujärjestelmän ylikuormitusta. Toinen suuri haaste on palvelujen tuotantotapojen uudistaminen ja tehostaminen mm. hyödyntämällä uusia teknologioita ja asiakkaiden innovatiivisuutta sekä luoda uutta yrittäjyyttä ja monipalvelumalleja. Keskeistä on myös uudenlaisten rahoitusmallien kehittäminen ja kaupunkilaisten omavastuun lisääminen.

3.1 Muutostekijät

Palvelutarve kasvaa väestön ikääntyessä

Ikääntynyt väestönosa kasvaa voimakkaasti Iisalmissa sekä suhteellisesti että absoluuttisena määränä. Luonnollinen väestönkasvu on pysähtynyt syntyvyyden hidastuttua ja suuret ikäluokat tulevat eläkeikään lähivuosina. Pääkaupunkiseudun ja Oulun seudun monipuolisemmat opiskelu- ja työmahdollisuudet houkuttelevat lisäksi poismuuttajiksi nuoria 15–24 –vuotiaita, mikä sekin heikentää väestön ikärakennetta ja syntyvyyttä sekä työvoiman tarjontaa nuoremmissa ikäryhmissä.

Pohjois-Savon ikärakenne tulee seuraavan 20 vuoden aikana muuttumaan olennaisesti ja tämä näkyy asukkaiden palvelutarpeissa. Koko maassa 65 vuotta täyttäneiden prosentuaalinen osuus väestöstä tulee väestöennusteen mukaan kasvamaan puolella ja 75 vuotta täyttäneiden osuus tuplaantuu vuoteen 2040 mennessä. Ikääntyminen aiheuttaa tulevaisuudessa mittavan paineen vanhusten palveluihin. Muutoksiin on pystyttävä ennakoiden varautumaan. Ikärakenteen kehityksellä on merkittäviä vaikutuksia myös alueen työvoiman saatavuuteen ja osaamisen riittävyyteen.

Kilpailu osaavasta työvoimasta kovenee

Työikäisen väestön osuus putoaa voimakkaasti kaikissa Suomen maakunnissa eläkeläisväestön osuuden jatkaessa kasvuaan. Ns. suurten ikäluokkien eläköityminen aiheuttaa työvoiman tarjonnan vähenemisen ja mittavan osaamispoistuman työelämästä. Toisaalta ikääntyminen kuormittaa vanhuspalveluita ja lisää siten osaamistarvetta näissä palveluissa. Nuoret työikään tulevat ikäluokat eivät riitä korvaamaan suurten ikäluokkien jättämää osaamisaukkoa.

Pohjois-Savon suurena ongelmana on osaajien karkaaminen kasvukeskukseen, mikä vaikeuttaa palvelujen järjestämistä ja kilpailukyvyn ylläpitoa entisestään. Elämänlaatu vaikuttaa ihmisten asumispaikan valintoihin. Nuorten koulutettujen osaajien saaminen paluumuuttajiksi onkin merkittävä haaste. Toisaalta ulkomaalaisten työllistämiseen suhtaudutaan osin ennakkoluuloisesti. Pääkaupunkiseutu ja muut suuret kaupungit pystyvät osittain paikkamaan luonnollista väestönkehitystään maahanmuuton avulla.

Haasteelliseksi muodostuu työvoimaosuuden nosto yli 45-vuotiaiden keskuudessa, sillä tulevaisuudessa työvoima on suhteellisesti iäkkäämpää. Pohjois-Savossa lisäksi huomattava osa työikäisistä on tehottomia työelämässä huonojen elintapojen, sairastamisen ja työkyvyttömyyden sekä puutteellisen osaamisen vuoksi.

Muutokset työvoiman tarjonnassa on työnantajille suuri haaste. Töille on löydettävä tekijät ja julkiset palvelut on pystyttävä turvaamaan lisääntyvästä eläkepoistumasta huolimatta. Tulevassa työvoimatarpeessa on luonnollisesti suuria toimialakohtaisia eroja. Suurimmat haasteet osaamisaukon paikkaamisessa kohdistuvat terveys- ja sosiaalipalveluihin.

Koulutuksen haasteet

Tutkinnon suorittaneiden osuus väestöstä kasvaa nuorten ikäluokkien täydentäessä työvoimaa. Korkeakoulujen merkitys nuorten pysäyttäjänä maakuntiin on suuri, koulutus ei kuitenkaan kaikilta osin vastaa nopeasti muuttuvan työelämän ja alueen työnantajien tarpeita. Työvoiman kysynnästä poikkeava nuorten koulutustarjonta luo tarvetta myös uudelleen koulutukseen. Harva asutus, pienet ikäluokat ja koulutukseen tulevien ikäluokkien edelleen pieneeminen tuovat haasteita koulutuksen järjestäjille.

Eläköityminen antaa työnantajille mahdollisuuden työvoiman rakenteen muuttamiselle; julkisellakin sektorilla voidaan rekrytoinnissa siirtää panoksia vähenivistä palvelutarpeista kasvaviin. Huomio tulee kiinnittää työvoima- ja koulutustarpeiden ennakointiin, jotta tulevaisuudessa ei törmättäisi osaavan työvoiman puutteeseen esim. syventämällä kohtaanto-ongelmaa vääränlaisella koulutustarjonnalla.

Uudet osaamistarpeet ja johtamismallit

Toimintaympäristön muutokset haastavat kuntia luomaan innovatiivisia ja kilpailukykyisiä toimintamalleja ja uudistamaan toimintaansa. Uusien ratkaisujen haltuunotto muuttuvassa ympäristössä vaatii johtajuudelta sopeutumista, uutta osaamista ja johtamismalleja. Yhteistyö, osallistaminen sekä tuottavuutta parantavat ja uutta liiketoimintaa synnyttävät monituottajamallit ovat keskeisiä haasteita.

Uudistumisen tulee rakentua ihmisläheisyydelle ja tehokkaalle julkiselle hallinnolle. Palveluiden lähtökohtana on kansalaisten tarpeiden aito kuunteleminen. Onnistuminen edellyttää muutoksia ajattelussa sekä palvelujen käyttäjien ja asiakasrajapinnan toimijoiden osallistamista palveluiden kehittämiseen. Tämä

vaatii ennakkoluulotonta ja mahdollistavaa johtajuutta sekä yhteistyötä yli perinteisten rajojen. Julkisen hallinnon vetovoimaisuus uusien osaajien saamiseksi on myös turvattava.

Globalisaatio ja monikulttuurisuus

Globaalisti verkottuneen talouden arvaamattomuus tekee haasteelliseksi palvelutarjonnan sopeuttamisen yllättäviin ja nopeasti kasvaviin palvelutarpeisiin, esimerkiksi työllisyystilanteen ja kuntalaisten toimeentulon heiketessä. Myös terveydenhuollossa voidaan ihmisten liikkuvuuden myötä joutua varautumaan globaaleihin haasteisiin. Kansainvälistymisen myötä monikulttuurisuus koskettaa kaikkia kuntia.

Maahanmuuttajien osalta haasteena on kunnallisen palvelujärjestelmän kehittäminen niin, että se ottaa tasapuolisesti huomioon sekä työperusteisen että humanitaarisen maahanmuuton. Kotouttamis- ja sopeutumisprosessin kehittämisessä tulee huomioida eri hallinnonalojen palvelut koko laajuudessaan, ja monikulttuurisuuden hallinta kohdistaaakin osaamispainetta erityisesti asiakasrajapinnan työntekijöihin.

Sosiaali- ja terveystaloudet, koulutus ja kulttuuri sekä asumiseen liittyvät palvelut ovat osa maahanmuuttajien arkea. Monikulttuurisuuden kokonaisvaltaisessa tarkastelussa on kiinnitettävä huomiota palveluiden ennaltaehkäisevyyteen ja verkottumiseen. Osallisuuden tukeminen luonnollisella tavalla jokapäiväiseen suomalaisen yhteiskunnan elämään ehkäisee myöhempien ongelmien ja vaikeuksien syntymistä. Tässä kieli- ja kulttuuritaidot ja toisaalta mahdollisuus oman identiteetin löytymiseen ja vahvistamiseen ovat olennaisia tekijöitä. Maahanmuuton merkitys työvoiman saannin turvaamisessa on myös kasvava; kunnat voivat tällöin kohdata monikulttuurisuuden työnantajanäkökulmasta.

Harvaan asutun alueen palvelutarpeet

Toimintaympäristön muutokset asettavat erityisiä haasteita harvaan asuttujen alueiden palveluiden järjestämiselle. Väestömuutokset kaventavat veropohjaa ja vaikeuttavat osaajien saatavuutta. Palveluiden käyttäjien tasa-arvoisuus on kuitenkin turvattava.

Palvelutason turvaaminen tuottamalla palveluja kustannustehokkaasti voi johtaa palvelujen keskittymiseen ja saavutettavuuden heikkenemiseen reuna-alueilla. Väestön harveneminen kriittisimmillä alueilla voi nykyisten toimintamallien myötä nostaa kustannuksia ja toisaalta laskea laatua niin, että palvelujen tuottaminen nykyisellään käy mahdottomaksi.

Useiden toimijoiden yhteisten liikkuvien palvelujen lisääminen, yhteispalvelutoimistot ja sähköiset asiointipalvelut turvaavat saatavuutta. Teknologian kehittyminen avaa uusia mahdollisuuksia mm. erilaisten opiskelumuotojen käyttämisessä, terveydenhoidossa, kauppa- ja pankkipalveluissa, lupa- ja neuvonta-asioissa sekä ikääntyneiden ja liikuntarajoitteisten hoidossa ja apuna. Haasteena on kehittää asukkaiden tarpeet huomioivia joustavia monipalvelupistei-

tä. Myös palvelutarvetta jarruttavien ennaltaehkäisevien palveluiden järjestäminen on merkittävässä asemassa.

Tuloksellisuuden ja kustannustehokkuuden lisääminen

Kustannuslaskennan ja tuotteistamisen taidot ovat yhä keskeisemmässä asemassa kunta-alalla. Kunnat ja kuntayhtymät tarvitsevat vertailukelpoista, luotettavaa ja läpinäkyvää tietoa toimintansa kustannuksista. Palveluiden järjestämistä ja tuotantovaihtoehtoja arvioitaessa päätöksenteon apuna tarvitaan kustannusvertailuja ja tuloksellisuuden arviointia.

Vaihtoehtoiset palveluiden tuotantotavat edellyttävät tuotteistamista, omakustannusarvon selvittämistä sekä toiminta- ja investointivaihtoehtojen edullisuusvertailujen tekemistä. Tuotteistaminen mahdollistaa tarjousten arvioinnin ja kustannusseurannan; tuotteistuksessa jäsennetään olemassa oleva tuotanto siten, että voidaan todentaa tuotteiden määrä, laatu ja hinta. Nämä ovat tarpeellisia esimerkiksi tilaaja-tuottaja-mallissa, kilpailutettaessa, vertailtaessa yksiköitä keskenään tai kun toimitaan yhteistyössä kuntien välillä ja jaetaan kustannuksia.

Kuntien omien palvelujen kustannustietoisuutta tulee kehittää, jotta tiedetään mitä ja millä hinnalla kannattaa ostaa ulkoa ja mitä kannattaa mieluummin tuottaa itse. Onnistuminen vaatii vankkaa kustannuslaskennan ja tuotteistamisen osaamista, jotta pystytään takaamaan kokonaistaloudellisesti kustannuslaatu-suhteiltaan parhaat vaihtoehdot.

Palvelujen laatu ja kuntalaisten valinnanvapaus

Haasteita palveluiden järjestämiseen tuo myös pyrkimys osallistaa asukkaat palveluiden kehittämiseen sekä asukkaiden yleisesti kasvavat vaatimukset. Yleinen suuntaus kuluttajamarkkinoilla on tarjonnan monipuolistuminen ja entistä räätälöidympien ja yksilöllisempien palvelujen kysyntä. Tämä heijastuu myös julkisiin palveluihin, ja kuntien on pystyttävä luomaan uusia toimintatapoja ja tarjoamaan yksilöllisempiä ja joustavampia palveluita.

Kunnan palvelutuotanto eroaa yksityisestä palveluntuotannosta monin tavoin, sillä palvelut järjestetään verovaroin ja laadun yksi keskeinen tekijä on tasarvoisuus. Monet ovat myös täysin riippuvaisia julkisista palveluista ja toisaalta jaloilla äänestämisen ei julkisissa palveluissa aina onnistu. Laadun määrittely on vaikeaa siksikin, että palvelun tuottamiseen osallistuu useita tahoja, poliittisia päätöksentekijöitä, viranhaltijoita ja kuntalaisia. Jo lainsäädäntö asettaa vaatimuksia palvelujen laatutasolle.

Tasaisen laadun varmistaminen palveluissa verrattuna käsin kosketeltaviin tuotteisiin on vaikeaa, johtuen palvelun erilaisesta luonteesta. Palvelun tuottaa aina yksilöllinen ihminen vuorovaikutuksessa asiakkaan kanssa, jolloin palvelu samanaikaisesti sekä tuotetaan että kulutetaan. Tästä johtuen palvelukokemus on aina hyvin yksilöllinen. Laatua tarkastellessa onkin syytä kiinnittää huomio asiakkaaseen ja kuunnella tarkoin asiakkaan aitoa tarvetta. Näin hyödynnetään asiakkaan panos palvelua tuotettaessa ja aidosti asiakaskeskeisen

toimintakulttuurin kehittämisellä voidaan vaikuttaa koettuun laatuun. Tämä edellyttää ymmärrystä palveluprosessista, laadun kokemisesta ja siitä millä tavoin asiakas itse osallistuu palvelun tuottamiseen. Johtaminen onkin toiminnan laadun kannalta hyvin tärkeässä asemassa.

Tekninen kehitys

Tekninen kehitys mahdollistaa uudenlaisia joustavia ja kustannustehokkaita palvelujen tuotantotapoja. Toisaalta se lisää kunnan kustannuspaineita esimerkiksi kehittyvien ja lisääntyvien erikoissairaanhoidon palvelujen muodossa.

Hyvinvointipalvelujen kehittäminen informaatio- ja kommunikaatioteknologian avulla on keskeistä esimerkiksi ikääntyvän väestön sekä toimintakyvyltään rajoittuneiden henkilöiden kotona asumisen tukemisessa. Uusia mahdollisuuksia kotihoitoa tukeviin etäpalveluihin avautuu esim. kuvapuhelin- tai videoneuvotteluyhteyksien myötä.

Julkisissa sähköisissä palveluissa esimerkiksi sähköiset lomakkeet ovat olleet jo pidempään käytössä, mutta oleellista on edelleen kehittää sähköistä asiointia asiakaslähtöisesti ja laajentaa näiden palveluiden kirjoa. Internet mahdollistaa myös kuntalaisten osallistumisen ja osallistamisen joustavalla ja kiinnostavalla tavalla. Vuorovaikutusta kuntalaisten kanssa tulee lisätä verkon avulla, esimerkiksi ns. verkkodemokratian kautta, jossa valtuuston toiminta tulee kuntalaisten ulottuville sähköisesti.

Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyö

Tuleviin hyvinvointialan palvelumäärän ja kustannusten haasteisiin voidaan vastata *monipalvelumalleilla, missä julkiset palvelut, yksityiset palvelut ja järjestöjen toiminta muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden*. Vapaasta kilpailusta ja sektoreiden olennaisesti erilaisista intresseistä huolimatta olisi löydettävä yhteisymmärrys yhteistyölle: keskeistä on turvata hyvinvointipalvelujen saatavuus. Kuntapalvelujen kehitystyössä tulisi korostua innovatiivisuus ja käyttäjälähtöisyys, joita rakennetaan kumppaneiden kesken. Kehittämistyön lähtökohtana tulee olla kokonaisvaikutusten tarkastelu. Haasteelliseksi kunnissa muodostuu kustannuslaskenta ja palveluiden kokonaishallinta.

Innovatiivisia palvelukonsepteja ovat mm, hallintorajat ylittävät palvelukonseptit, kumppanuudet, ostopalvelut yrityksiltä ja muilta yhteisöiltä, teknologian hyödyntäminen, yhteispalvelu, henkilöstön työnjaon uudistaminen ja osaamisen vahvistaminen.

Hyvinvointipalveluyritykset ovat pääsääntöisesti pieniä ja niille kuntien kilpailutukset ja työvoiman saaminen ja kasvumahdollisuudet voivat erityisesti kasvukeskusten ulkopuolella muodostua ongelmalliseksi. Kuntien pitkäjänteisyyttä ja läpinäkyvyyttä tarvitaan, jotta kysyntää voidaan ennustaa ja suunnitelmia uskalletaan toteuttaa. Kuntien on myös usein helpompaa ostaa palvelut suurilta yrityksiltä, millä puolestaan on vaikutuksia markkinoiden rakenteeseen.

Haasteellista on myös kilpailuttamisesta saatavilla olevan tiedon ja kokemuksen puutteellisuus. Lisäksi julkisen sektorin tavoitteet ovat usein moniulotteisempia kuin puhtaasti voittoa tavoittelevan yrityksen, siten kokonaistaloudellisuuden määrittäminen luo omat haasteensa. Kunnat ovat uuden osaamista vaativan asian äärellä, missä ei kuitenkaan voi loputtomiin jäädä odottelemaan mitä tapahtuu.

Palvelusetelin hyödyntäminen monipuolistaa palvelurakennetta ja palvelutarpeiden kasvuun voidaan vastata paremmin. Setelin käyttö perustuu asiakkaan omaan valintaan. Asiakkaalle mahdollistuvat yksilöllisemmät palvelut ja monia palveluita voidaan tukea kotiin. Palvelusetelin käyttö edellyttää riittävää yrityskantaa ja yrittäjien valmiudet ja osaamisen riittävyys on vielä usein ongelmallista. Palvelusetelin kehittyminen tulevaisuudessa vaatii monitahoista yhteistyötä ja setelin koordinoitua osaksi palvelujärjestelmää, jotta toiminta laajenee hallitusti ja valvotusti. Tärkeää on myös laadun valvonnan järjestäminen ja tilannetietoisuus asukkaiden palvelutarpeista.

Kolmannen sektorin rooli ja merkitys osallisuuden rakentajana, sosiaalisen pääoman ja yhteisöllisyyden vahvistajana on perinteisesti suuri. Ennaltaehkäisevien vaikutustensa kautta kolmas sektori jarruttaa varsinaisten palvelujen kysyntää ja vähentää näin painetta palvelutuotannossa.

Vaikka järjestöillä nähdään olevan mahdollisuuksia paikallisten ja joustavien palveluratkaisujen kehittämiseen, niiden palvelutuottajaroolin vahvistumista ei kuitenkaan aina nähdä realistisena mm. aktiivisten toimijoiden vähenemisen ja ikääntymisen vuoksi. Järjestöjen toimintaympäristö on myös muuttunut rajusti ja kentällä keskustelua käydään mm. rahoitukseen, verotukseen ja työllistämiseen sekä niitä koskevien lainsäädännöllisten ja hallinnollisten tehtävien lisääntymiseen liittyen. Järjestöissä usein koetaan tehtävien painottuminen olennaisesti eri tavalla kuin mihin julkispuolen odotukset ovat kohdistuneet.

Kuntien tavoitteet, ymmärrys ja asenteet ovat yhteistyön rakentamisessa ratkaisevassa asemassa ja haasteelliseksi nousee järjestötoiminnan perinteisten lähtökohtien kunnioittaminen. Järjestöt ovat itsenäisiä ja toiminta lähtee aktiivisista ihmisistä järjestöjen sisältä käsin; ei hallinnollisin päätösin, julkisen vallan asettamien vaatimusten ja ulkoisen paineen kautta.

3.2 Lainsäädäntö

PARAS -lainsäädäntö

Kunta- ja palvelurakennemuutos käynnistyi vuonna 2005. Uudistusta koskeva laki (169/2007) tuli voimaan helmikuussa 2007 ja on voimassa vuoden 2012 loppuun saakka. Uudistuksen tavoitteena on elinvoimainen, toimintakykyinen ja eheä kuntarakenne. Lisäksi tavoitteena on taloudellinen ja kattava palvelurakenne, joka turvaa koko maassa laadukkaat palvelut ja niiden saatavuuden.

Puitelain mukaan perusterveydenhuolto ja siihen kiinteästi liittyvät sosiaali-toimen tehtävät tulee järjestää vähintään noin 20 000 asukkaan kunnassa tai yhteistoiminta-alueella. Uudistuksen myötä kuntarakenteessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia ja kaikkiaan 260 kuntaa on perustanut tai suunnittelee yhteistoiminta-alueen muodostamista.

Valtioneuvosto on 25.11.2010 hyväksynyt hallituksen esityksen kunta- ja palvelurakennemuutosta koskevaan puitelakiin tehtävistä muutoksista. Valtioneuvosto voi velvoittaa kunnan liittymään sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen vuoden 2013 alusta lähtien, jollei kunta täytä puitelain asettamaa noin 20 000 asukkaan vähimmäisvaatimusta. Samalla täsmennetään sosiaalihuollon palveluja koskevaa yhteistoimintavelvoitetta. Väestöpohjavaatimus koskee kaikkia sosiaalihuollon palveluja paitsi lasten päivähoitoa. Siirtymäaika sosiaalihuollon tehtäville olisi vuoden 2015 alkuun saakka.

Ylä-Savon SOTE-kuntayhtymän perustaminen vuoden 2010 alussa vastaa hyvin puitelain vaatimuksia.

Terveydenhuoltolaki

1.5.2011 voimaan tulleen uuden terveydenhuoltolain tarkoituksena on vahvistaa perusterveydenhuoltoa, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä edistää terveyspalvelujen saatavuutta ja tehokasta tuottamista. Lailla halutaan myös varmistaa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon tiivis yhteistyö ja asiakaskeskeisyys.

Terveydenhuoltolaki lisää mahdollisuuksia valita terveydenhuollon palveluja yli kuntarajojen. Potilas tai asiakas voi entistä vapaammin valita sen terveydenhuollon toimintayksikön, jossa häntä hoidetaan. Valinnanvapaus laajenee vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa, 1.5.2011 on mahdollisuus valita hoidosta vastaava terveysasema oman kunnan tai yhteistoiminta-alueen sisällä ja erikoissairaanhoidon yksikkö erityisvastuualueelta. Toisessa vaiheessa vuodesta 2014 alkaen on mahdollisuus valita koko maassa terveyskeskus tai erikoissairaanhoidon yksikkö.

Jos henkilö asuu tai oleskelee säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti kotikuntansa ulkopuolella, hän voi käyttää hoitosuunnitelmansa mukaiseen hoidon toteuttamiseen myös muun kuin kotikuntansa perusterveydenhuollon pal-

veluja ilmoitettuaan tästä perusterveydenhoidon yksikköön. Kustannuksista vastaa kotikunta.

Ensihoitopalvelu liitetään kiinteäksi osaksi terveydenhuollon palvelukokonaisuutta. Järjestämisvastuu on sairaanhoitopiirillä. Sairaanhoitopiirin alueella on kunnallisten terveydenhuollon toimintayksiköiden välillä yhteinen potilastietorekisteri, jonka välityksellä alueen toisessa toimintayksikössä syntyneiden potilastietojen käyttö voidaan toteuttaa joustavasti potilaan hoidon turvaavalla tavalla.

Terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia seuraamaan asukkaitensa terveyttä ja hyvinvointia sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolla vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Kunnan on nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Lisäksi kunnan on tehtävä yhteistyötä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä tuli voimaan 1.8.2009. Palvelusetelillä tarkoitetaan kunnan sosiaali- ja terveystalouden saajalle myöntämää sitoumusta korvata palvelujen tuottajan antaman palvelun kustannukset kunnan ennalta määrittelemään arvoon asti. Palveluseteli on yksi tapa järjestää kunnan vastuulle kuuluvia sosiaali- ja terveystalouden palveluja.

Lailla on tarkoitus parantaa palvelusetelin käytön edellytyksiä ja saada palveluseteli aiempaa laajempaan käyttöön. Olennainen tavoite on myös asiakkaan ja potilaan valinnanmahdollisuuksien parantaminen.

Lastensuojelulaki

Vuoden 2008 alusta voimaan tullut lastensuojelulaki (417/2007) velvoittaa kunnat järjestämään ehkäisevää lastensuojelua ja kunnassa esiintyvän tarpeen mukaisesti lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua. Laissa on säädökset ilmoitusvelvollisuudesta, lastensuojelutarpeen selvityksestä, menettelytavoista lapsen huostaanotossa ja sijoituksessa sekä jälkihuollosta

Lastensuojelulain mukaan kunnan on edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä. Kunnan on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi suunnitelma, joka kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Lastensuojelusuunnitelman tulee sisältää tiedot lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta, lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista, lastensuojelun tarpeesta kunnassa, lastensuojeluun varattavista voimavaroista, lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä, yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä sekä suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Nuorisolaki

Nuorisolaki on kunnallisen nuorisotyön ja nuorisopolitiikan perusta. Nuorisolain uudistus astui voimaan 1.1.2011. Lain täydentämisen tavoitteena oli tehostaa nuorten syrjäytymisen ehkäisemistä kehittämällä julkisia palveluita hallinnonalojen välistä yhteistyötä tiivistämällä sekä tehostamalla nuorten sosiaalista vahvistamista. Lakimuutos vahvistaa kunnallisen nuorisotyön asemaa palvelujen järjestäjänä, sillä paikallistasolle määritellään oikeus ja velvollisuus toteuttaa monialaista yhteistyötä nuorten julkisten palveluiden järjestämisessä.

Nuorisolain keskeinen muutos koskee monialaisen yhteistyön muotoja. Kunnassa on oltava nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluvat opetus-, sosiaali- ja terveys- sekä nuorisotoimen ja työ- ja poliisihallinnon edustajat. Lisäksi verkostoon voi kuulua puolustushallinnon ja muiden viranomaisten edustajia. Lakiin sisältyy myös maininta etsivästä työstä, joka tarkoittaa toimenpiteitä nuorten kasvu- ja elinolojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Iisalmen kaupunki toteuttaa etsivää nuorisotyötä sopimusperusteisesti yhdessä Iisalmen nuorison Tuki ry:n kanssa.

Laki kotoutumisen edistämisestä

Laki kotoutumisen edistämisestä tulee voimaan 1.9.2011 (1386/2010). Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Uusi laki velvoittaa kunnat, työ- ja elinkeinotoimistot ja muut viranomaiset antamaan maahanmuuttajalle asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävästä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä. Paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä.

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään valtuustokausittain ja tarkistetaan määräajoin. Kotouttamisohjelma sisältää selvityksen/suunnitelman siitä, miten ohjelma kytkeytyy kunnan strategiseen suunnitteluun ja seurantaan, miten kunnan palvelut toteutetaan maahanmuuttajille soveltuvina, tiedon vastuuviranomaisesta, suunnitelman lasten ja nuorten sekä työvoiman ulkopuolella olevien kotouttamisesta, kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämisestä jne.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Vuodelta 2000 oleva Maankäyttö- ja rakennuslaki muuttui huhtikuussa 2011 (134/2011). Lakimuutos siirsi merkittävän määrän ranta-alueiden poikkeamisvallasta kuntiin, josta aiheutui lisätöitä rakennuslautakunnalle. Energiavaatimusten ja rakentamismääräysten tiukentuminen aiheuttaa lisäksi lisätöitä rakennusvalvontaan, kiinteistöjen kunnossapitoon ja rakentamisen ohjaukseen sekä lisää asiantuntijoiden pätevyysvaatimusta.

Rakentamisen ohjaus kaavoilla on tiukentunut ja rakentaminen poikkeamisluvilla vaikeutunut. Tästä on ollut seurauksena lisätöitä kaavojen ajantasaistamisen osalta.

Perusopetuslaki

Perusopetuslaki (628/1998) muuttui 1.1.2011. Muutos vahvistaa entisestään lapsen oikeutta käydä omaa lähikouluaan. Muutoksia tuli myös muuhun koulunkäynnin tukeen. Käytännössä tämä tarkoittaa lisäallessa sitä, erityisopetukseen otettujen oppilaiden määrä tulee laskemaan selkeästi ja erityistä tukea tarvitsevia oppilaita tulee olemaan entistä enemmän yleisopetuksen ryhmissä.

4. IISALMEN KAUPUNKISTRATEGIA VUOTEEN 2020

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Iisalmen kaupunkistrategian vuoteen 2020 joulukuussa 2009. Strategian päätavoitteena on edistää *”hyvinvoivan Iisalmelaisen ja vahvan Iisalmen”* kehittymistä.

Toiminta-ajatus

”Iisalmen kaupunki edistää asukkaidensa hyvinvointia ja omatoimisuutta sekä Iisalmen seudun monipuolista kehittymistä tekemällä laajasti yhteistyötä menestyvän elinkeinoelämän edellytysten luomiseksi sekä laadukkaiden palvelujen turvaamiseksi.”

Iisalmen kaupungin arvot

Iisalmen kaupungin arvot ohjaavat kaupungin palvelutuotantoa.

- avoimuus
- kestävä kehitys
- tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus
- turvallisuus
- yhteisöllisyys

Visio 2020

”Iisalmen kaupunki on vetovoimainen ja uudistuva hyvinvointialue, jossa on korkea palveluvarustus, monipuolinen elinkeinorakenne ja vahva yrittäjyys sekä erinomaiset yhteydet joka suuntaan.

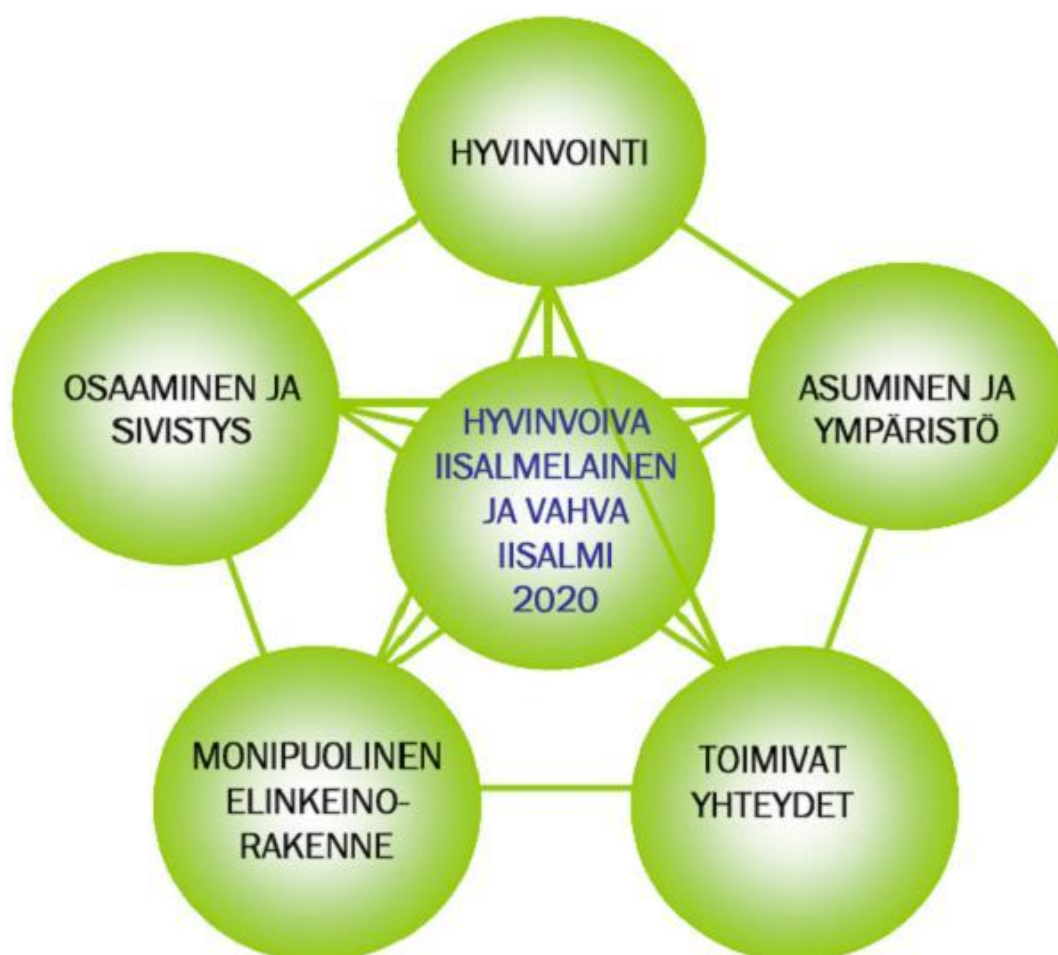
Iisalmi on luotettava ja ennakkoluuloton yhteistyökumppani. Kaupungin päätöksenteko on tulevaisuutta ennakoivaa.

Iisalmelaiset yritykset ja oppilaitokset ovat tunnettuja myös kansainvälisestä osaamisestaan. Iisalmessa on laadukas ja monipuolinen koulutustarjonta.

Iisalmi on monipuoliseen luontoon ja kulttuuriympäristöön tukeutuva asumispaikka.

Seudullemme on ominaista vahva yhteiseen historiaan ja kulttuuriin perustuva identiteetti.”

Strategian painopisteet:

Iisalmen kaupunkistrategiassa korostetaan palvelujen osalta erityisesti

- lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä
- terveyden edistämistä ja liikuntaa
- työllisyyden edistämistä

- työttömien aktivointia ja sosiaalista työllistämistä
- kulttuurin hyvinvointivaikutuksia
- arkiturvallisuutta
- toimivia hyvinvointipalveluita
- monipuolista hyvinvointipalvelujen tuotantoa
- yhteisöllisyyden ja sosiaalisen pääoman kasvattamista

lislalmi on aktiivinen osapuoli palveluja koskevan kuntayhteistyön aikaansaamisessa.

Em. asiat on huomioitu myöhemmin palvelustrategian eri kohdissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuotanto perustuu kuntien ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän strategiaan, palvelujen järjestämissuunnitelmaan ja palvelusopimuksiin.

5. PALVELUSTRATEGIAN 2006 - 2010 TOTEUTUMINEN

Strategiset linjaukset

Palvelustrategiaan 2006-2010 selvitettäväksi kirjattujen strategisten linjausten toteutuminen

1. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuottaminen kokonaisuutena (mm. perusterveydenhuollon ja peruserikoissairaanhoidon sulautuminen, sosiaalitoimen ja terveydenhuollon yhdistäminen)
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä peruserikoissairaanhoidon yhdistämisen suunnittelu käynnistyi vuonna 2007 PARAS-toimeenpanosuunnittelun yhteydessä. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2010. Kuntayhtymä vastaa lisalmen, Kiuruveden, Sonkajärven ja Vieremän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöhuollon palveluista.
2. Kiinteän omaisuuden käyttö, hallinta ja kustannusten jako on toteutunut SOTE kuntayhtymän ja kaupungin välillä. Jatkotyönä uudelle kaudelle tulee kiinteistökokonaisuuden tarkoituksenmukainen omistajapolitiikka ja kiinteistöjen ylläpidon kehittäminen.
3. Voimavarojen keskittäminen: edunvalvonta, markkinointi, kehittäminen ja elinkeinotoiminta (mm. kuntakonsernin sisäiset tukipalvelut, tilojen käytön tehostaminen, elinkeinotyö)
 - lisalmen kaupunki ostaa yrityspalvelut ja aluekehitystoiminnan koordinoitin Ylä-Savon Kehitys Oy:ltä. Edunvalvontayhteistyö. Kaupunki on myynyt kehittämispäällikön työpanosta 60 % yhtiölle koheesio- ja kilpailukykyohjelman koordinointiin. Kaupungin markkinointitehtävät on järjestetty uudelleen. Markkinointipäällikkö ja tapahtuma- ja matkailusihteeri toimivat kehittämispalvelujen yhteydessä. Tiivistä yhteistyötä tehdään erityisesti liden ry:n ja Ylä-Savon Matkailun Tekijöiden kanssa.

4. Toisen asteen koulutuksen yhdistäminen (mm. kouluverkko, yhteistoiminta)
- Käynnissä toisen asteen koulutuksen yhteistyöhanke Mahis+. Hankkeen tavoitteena on tiivistää lukio- ja ammatillisen koulutuksen yhteistyötä sekä kehittää opetusmenetelmiä (mm. etäopetus).

5. Tulojen lisääminen (mm. verojen kerääminen, valtionosuusjärjestelmän ongelmat, varojen irrottaminen ydinpalvelutuotantoon, velkaantumisen hidastaminen)

lisalmen kaupungin tulorakenne on kehittynyt vuosina 2006-2010 seuraavasti

Tulolaji %	2006	2007	2008	2009	2010
valtionosuudet	26,3	27,9	28,0	29,4	31,6
verotulot	47,6	52,3	51,5	51,2	52,2
muut tuotot	26,1	19,8	20,5	19,4	16,2
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

- Verotulojen ja valtionosuuksien osuus kaupungin tuloista on kasvanut tarkasteluajanjaksolla. Verotulot muodostavat lisalmen tuloista yli 50 % ja valtionosuudet vajaa kolmanneksen. Verotulojen osuus muiden sote-yhteistoiminta-alueen kuntien tuloista on 36 - 42 % ja valtionosuuksien 35-47 %. Valtionosuuksien osuus tuloista oli vuonna 2010 suhteellisesti suurin Kiuruvedellä (47 %) ja verotulojen Vieremällä (42 %).
- Kaupungin tuloveroastetta nostettiin vuodelle 2006 0,50 %-yksiköllä 19,00 %:iin sekä vuosille 2008 ja 2010 0,25 %-yksiköllä. Tuloveroprosentti on vuonna 2011 19,50 %. Myös yleinen kiinteistöveroaste on noussut ko. aikana.
- Kaupungin velkaantumisaste nousi vuoden 2006 726 e/asukas velkamäärästä 1 397 euroon/asukas vuonna 2010. Kaupunki on tehnyt suuria investointeja mm. koulujen ja vanhainkodin peruskorjaukseen sekä torin ja sataman kunnostukseen.
- Suurimmat määrärahakorotukset kohdistuivat em. tarkastelujaksolla sosiaali- ja terveystalouteen. Vuoden 2010 alussa toimintansa käynnistynyt Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ensimmäisen vuoden tilinpäätös osoittaa, että menojen kasvua olisi saatu hillittyä.

6. Seudullinen/ maakunnallinen/ylimaakunnallinen uusi yhteistyö (mm. alueellinen tilaaja-tuottajamalli, kuntayhteistyö neljän kunnan pohjalta)

- Ylä-Savon SOTE-kuntayhtymä 2010 (4 kuntaa)
- Ylä-Savon lomituspalvelut 2011 (5 kuntaa)
- alueellinen maaseutuhallinto 1.1.2012 (5 kuntaa)
- ICT-yhtiön perustaminen 1.9.2011 (4 kuntaa ja SOTE kuntayhtymä)
- maakunnallinen tietoverkkoyhtiö Savon Kuitu Oy 2010
- Kuopion ja Joensuun yliopistojen yhdistyminen Itä-Suomen yliopistoksi 2010

Hallintopalvelukeskus

1. Atk-palvelut, taloustoimi, palkkalaskenta ja puhelinvaihde
 - kuntapalvelutoimiston valmistelusta on luovuttu
 - yhteistoiminta-alueen ICT-yhtiö aloittaa toimintansa 1.9.2011
 - Iisalmen kaupungin puhelinvaihde hoitaa kaupungin sekä SOTE kuntayhtymän Iisalmen ja Vieremän yksiköiden puhelut, vaihtoehtoiset mallit selvittävänä
2. Lomituspalvelut
 - Ylä-Savon lomituspalvelut käynnistyi 1.1.2011, Iisalmi hallinnoijana
 - Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Sonkajärvi, Vieremä
3. Maaseutuhallinto
 - seudulliseksi 1.1.2012, Iisalmi hallinnoijana
 - Iisalmi, Lapinlahti, Sonkajärvi, Vieremä
4. Työllisyydenhoito
 - neljän kunnan yhteistoiminta-alueen työvalmennussäätiö aloittanee toimintansa vuonna 2012

Sivistyspalvelukeskus

1. Siivous
 - lähes 60 % siivouspalveluista hoidetaan ostopalveluin
 - siivouspalvelut kilpailutettu vuonna 2010
2. Ruokahuolto
 - Valmistuskeittiöitä 3, jakelukeittiöitä 27
3. Kansalaisopisto, kirjasto, kulttuuritoimi ja musiikkiopisto
 - tavoitteet seudullisesta kansalaisopistosta ja kirjastosta eivät ole edenneet
 - kansalaisopistossa opetusta noin 8500 tuntia/vuosi, opiskelijoita noin 1800
 - kirjastossa 10 000 lainaajaa/vuosi (45 % asukkaista); asukasta kohti lainauksia 20,55
 - taidehalli Art Anna lakannut toimimasta sponsoreiden lopetettua tuen; pienimuotoisempaa näyttelytoimintaa mm. kulttuurikeskuksessa
 - musiikkiopiston sopimuskunnat Iisalmi, Kiuruvesi, Pielavesi, Sonkajärvi ja Vieremä; pääaineisia oppilaita 250, musiikkileikkikoululaisia 230

Vapaa-aikapalvelukeskus

- Älykorttipohjainen maksu- ja kulunvalvontajärjestelmä otettiin käyttöön uimahallissa vuonna 2007. Samalla uusittiin pukukaappien lukitusjärjestelmä. Toimenpide on tehostanut uimahallin toimintaa ja parantanut asiakaspalvelua sekä mahdollistanut n. 0,5 henkilöstötyövuoden vähentämisen. Lisäksi uimahallin kävijämäärä kasvoi vuodesta 2007 lähtien yhteensä 160 000 kävijään. Järjestelmää on pystytty hyödyntämään myös markkinoinnissa. Firmasopimukset ovat omalta osaltaan lisänneet kävijämäärää.

- Liikuntahalliyksikön perustaminen toteutui osittain. Henkilöstö hoitaa jäähallia ja liikuntahallia ryhmänä ja vastaa jäähallin, Kankaan kentän, liikuntahallin ja uimahallin tekniikan ja ympäristön hoidosta. Toimintatapa on mahdollistanut hallien toiminnan ja turvallisuuden myös lomien ja muitten poissaolojen aikana.
- Liikuntatoiminnan ja nuorisotyön osalta ei oltu kirjattu erillisiä kehittämis-kohteita. Kuitenkin toimintoja pystyttiin edelleen kehittämään. Hyvinä esimerkkeinä olivat lasten ja nuorten Sporttarihanke, josta tuli hyvien tulosten ansiosta vuodesta 2008 lähtien vapaa-aikapalvelukeskuksen ja yhteistyötahojen omaa toimintaa. Nuorisotiedottaminen sai uusia muotoja.
- Järjestöavustukset ja tila- ja alueiden vuokrat pysyivät toimintaa tukevalla tasolla.
- Vuosien 2006-2010 aikana jäi eläkkeelle 8 henkilöä. Henkilöstövähennystä vakituisissa vuoteen 2011 mennessä oli kaksi henkilötyövuotta.

Tekninen keskus

Kaupunkirakenne, tilapalvelut, vesihuolto, rakennusvalvonta 2006-2007 palvelustrategiassa asetetut tavoitteet koskivat lähinnä palvelujen tuotantotapoja, ts. oman tuotannon ja ulkoa ostettavien palvelujen suhdetta. Tekninen keskus ja lautakunta ovat raportoineet säännöllisesti palvelujen rakenteesta. Palvelustrategiaa on toteutettu liikenneväylien ylläpidon ja nuohoustoimen osalta. Vesihuollon ja lupa-asioiden seudullinen kehittäminen ei ole edennyt ko. kaudella. Uusi palvelustrategia jatkaa edellisen kauden linjauksia.

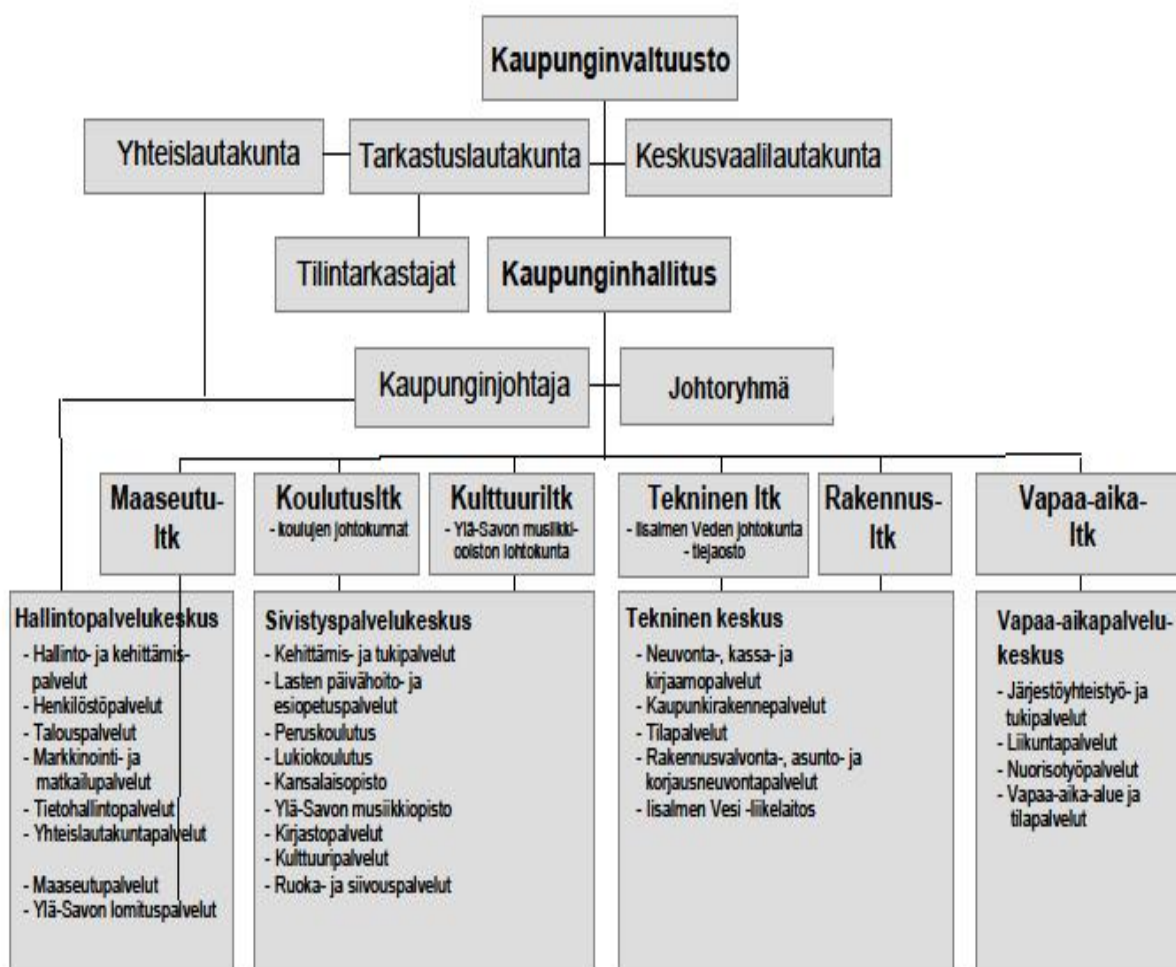
6. KAUPUNGIN ORGANISAATORAKENNE

Iisalmen kaupunkistrategiaan 2020 on kirjattu tavoite uudistaa kaupungin organisaatorakenne SOTE-kuntayhtymän aloitettua toimintansa vuoden 2010 alussa. Organisaatiouudistuksen tavoitteiksi oli asetettu

- väestön palvelutarpeissa tapahtuvien muutosten huomiointi
- strategisen ohjauksen vahvistaminen
- palveluprosessien parempi hallinta
- konserniohjauksen roolin vahvistaminen
- kunnallistalouden reunaehtojen huomiointi
- terveyden edistämisen näkökulmien huomiointi koko palvelutuotannossa

Organisaatiouudistusta valmisteltiin vuonna 2010. Kaupunginvaltuusto kuitenkin päätti 20.12.2010, että suurempia muutoksia ei tehdä kuluvalle vaalikaudella ja että palvelukeskusten ja eri toimielinten omissa kehittämistavoitteissa huomioidaan em. kehittämistavoitteet.

IISALMEN KAUPUNGIN ORGANISAATIO 2011

Vuoden 2006 jälkeen tapahtuneet keskeiset organisaatiomuutokset

- Sosiaali- ja terveys- sekä ympäristöhuollon palvelujen järjestämisestä Iisalmen kaupunki on vastannut 2010 lukien neljän kunnan (Iisalmi, Kiuruvesi, Sonkajärvi, Vieremä) muodostama kuntayhtymä, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä.
- Ylä-Savon lomituspalvelut viiden kunnan (Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Sonkajärvi, Vieremä) osalta hoitaa Iisalmen kaupunki 1.1.2011 lukien.
- kuluttajaneuvonta ja velkaneuvonta valtiolle 2009,
- matkailun neuvontapalvelut Ylä-Savon Kehitys Oy:ltä takaisin kaupungille 2007,
- markkinointitoimintaa koskevat tehtäväjärjestelyt 2007 ja 2009,
- työllisyydenhoito Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle 2010.

7. SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

Ylä-Savon SOTE -kuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2010. Kuntayhtymän tavoitteena on järjestää kuntayhtymän toiminta-alueen (Iisalmi, Kiuruvesi, Sonkajärvi, Vieremä) asukkaiden tarvitsemat terveyden- ja sairaanhoidon, sosiaalihuollon sekä ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon palvelut valtakunnallisesti vertailtuna korkeatasoisesti ja kustannustehokkaasti.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä päättää järjestämisvastuunsa piiriin kuuluvien palvelujen osalta siitä, mitä palveluja kuntayhtymä tuottaa itse, mitä palveluja kuntayhtymä hankkii muilta palveluntuottajilta tai yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

Jäsenkunnat ohjaavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen rakenteita ja palvelutuotantoa valtuustokausittain laadittavalla sosiaali- ja terveystalouden järjestämissuunnitelmalla, joka valmisteltiin kesällä 2010 Iisalmen kaupungin organisaatioon kuuluvan yhteislautakunnan ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän yhteistyönä. Järjestämissuunnitelma hyväksyttiin kuntien valtuustoissa lokamarraskuussa 2010. Järjestämissuunnitelmaan perustuva vuotta 2011 koskeva palvelusopimus hyväksyttiin helmikuussa 2011.

Järjestämissuunnitelmassa esitetään linjauksia yhteistyön ja toiminnan kordinoimiseksi ja määritellään koko palvelutuotantoa koskeva tavoitetila vuodelle 2013. Suunnitelma sisältää toimenpideohjelman ja keskeiset rakenteelliset ja toiminnalliset toimenpiteet vuosille 2011-2012 kaikkia kuntia koskevana ja erikseen kunkin kunnan osalta. Palveluittain ja kunnittain kuvataan palvelujen nykytila, suunnitelmat kehittämisestä sekä kustannusvaikutus karkeasti arvioiden (kasvava, kustannusneutraali, vähenevä), järjestämistapa ja muut keskeiset huomiot.

Väestön terveys ja hyvinvointi yhteistoiminta-alueella on sairastavuus- että kansantauti-indeksillä sekä hyvinvointia kuvaavilla indekseillä heikompi kuin maassa keskimäärin. Työttömyys alueen kunnissa on suurempi kuin maassa keskimäärin. Kuntien mahdollisuudet rahoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ovat heikommat kuin maassa keskimäärin johtuen alhaisemmista verotuloista ja Iisalmen osalta muita alueen kuntia alhaisemmasta valtionosuudesta. Alueen kunnilla on liian pienet tulot suhteessa sosiaali- ja terveydenhuollon menoihin, nykyiseen palvelurakenteeseen ja palvelutarpeeseen. Muutokset palvelurakenteissa ja palveluprosessien kehittäminen on välttämättömiä.

Keskeisiä kehittämistoimenpiteitä

- terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen ja sairauksien ennaltaehkäisy kaikissa asiakaskontakteissa ja kunnallisessa päätöksenteossa
- palvelurakenteen kehittäminen perusterveydenhuoltopainotteiseksi ja erikoissairaanhoidon kehittämisen perusterveydenhuoltoa tukevaksi,
- erikoissairaanhoidon palvelujen käyttöä (KYS, ISA, Koljonvirta) vähennetään sekä käytön ja kustannusten seuranta tehostetaan,

- palvelurakennetta kehitetään avo- kotihoitopainotteiseksi ja laitoshoidoa puretaan kaikissa palveluissa,
- vanhustenhuollon palvelurakenteet saatetaan valtakunnallisten suositusten tasolle,
- lyhytaikaishoitoa vanhus- ja kehitysvammapalveluissa lisätään,
- resursseja ja erikoisasiantuntemusta vaativia palveluja keskitetään (mm. kuntoutus, päivystys, perhevalmennus),
- palveluja käytetään yli kuntarajojen kustannustehokkaasti,
- palvelusetelin käyttöä suunnitellaan ja kokeillaan monipuolisesti,
- perustetaan oma lastensuojeluyksikkö,
- perhekeskusta kehitetään,
- hoiva- ja muun teknologian käyttöä lisätään.

8. TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

Väestön hyvinvoinnin, terveyden ja sosiaalisen turvallisuuden edistäminen sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeeseen vastaaminen edellyttävät hyvinvoinnin edellytysten rakentamista kokonaisvaltaisesti. Samanaikaisesti on yrittävä hallita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kysyntää ja kustannusten kasvua. Tärkeimpiä näkökulmia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ovat terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisy, asukkaiden toimintakyvyn ylläpito sekä kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on kunnissa yhteisvastuullista toimintaa. Jokaisen hallinnonalan omat tehtävät sisältävät kuntalaisten terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavia ratkaisuja. Vaihtoehtojen arviointi terveysnäkökohtien kannalta on kannattavaa.

Terveydenhuollossa merkittäviä ovat ehkäisevät palvelut, jotka tarjotaan kansalaisten arkea lähellä olevina lähipalveluina. Näitä ovat erityisesti neuvolat, kouluterveydenhuolto, opiskeluterveydenhuolto ja työterveyshuolto. Sosiaalihuollossa ongelmia ehkäisevät hyvin toimivat peruspalvelut, kuten lasten päivähoito ja kotipalvelu.

Haasteellista kunta- ja palvelurakenteita uudistettaessa on se, miten laajan hyvinvointivastuun edellyttämä monialainen yhteistyö kunnan eri toimintojen (esim. koulu, kulttuuri, nuoriso, liikunta, kaavoitus, asuminen ja liikenne) ja sosiaali- ja terveydenhuollon välillä järjestetään. Myös yhteistyö valtion (mm. työvoimahallinto, poliisi ja Kela), seurakuntien sekä järjestöjen ja yksityisen sektorin kanssa on välttämätöntä ja myös paikalliset yritykset voidaan haastaa laajaan hyvinvointivastuuseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon rooli asiantuntijana, ongelmien tunnistajana ja aktiivisena yhteistyökumppanina on aina keskeinen.

Sairaanhoitopiirin on yhteistyössä kuntien kanssa seurattava asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Sairaanhoitopiirin on tarjottava asiantuntemusta ja tukea kunnille järjestämällä koulutusta, kokoamalla hyvinvointi- ja terveysseurantatietoja sekä levittämällä kuntien käyttöön saira-

uksien ja ongelmien ehkäisyn näyttöön perustuvia toimintamalleja ja hyviä käytäntöjä.

Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on *raportoitava valtuustolle vuosittain*, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laajempi *hyvinvointikertomus*.

Lastensuojelu-, nuoriso- ja kansanterveyslaissa nousee esiin kunnan vastuu erityisesti lasten ja nuorten terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimisesta. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma, terveyserojen kaventamisohjelma sekä KASTE -ohjelma (Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma 2008–2011) edellyttävät entistä parempaa huolehtimista lasten ja nuorten hyvinvoinnista.

Myös liikuntapolitiikalla edistetään väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä elämänkaaren eri vaiheissa. Painopiste on lasten ja nuorten liikunnassa. Vahvistetaan liikunnan paikallisen tason toimintaedellytyksiä sekä liikunnan laaja-alaista tasa-arvoa kansallisessa liikuntaohjelmassa määriteltävien suuntaviivojen mukaisesti. Liikunnan asemaa kunnallisena peruspalveluna vahvistetaan ja arkiliikunnan edellytyksiä parannetaan

Yhteislautakunnan tehtävänä on vastata yhteistoiminta-alueella terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä yhteistoiminnassa sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän, alueen kuntien ja niiden hallintokuntien sekä muiden toimijoiden kanssa.

Ylä-Savon yhteistoiminta-alueelle on nimetty kuntien ja SOTE -kuntayhtymän yhteinen terveyden edistämisen työryhmä. Työryhmä on valmistelemassa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa, joka tulee käsittelyyn syksyllä 2011 sekä SOTE kuntayhtymän että kuntien luottamuselimissä. Yhteisen turvallisuussuunnitelman valmistelu käynnistyy syksyllä 2011.

9. VERKKOKYSELYT LUOTTAMUSHENKILÖILLE JA KUNTALAISILLE

Palvelustrategiaa on tarkoituksenmukaista työstää yhteistyössä olennaisten tahojen kanssa. Kyselyiden tavoitteena oli lähtökohtaisesti osallistaa luottamushenkilöitä sekä kaupungin asukkaita palvelustrategian laadintaprosessiin. Luottamushenkilöille (kaupunginvaltuutetuille ja lautakuntien jäsenille) lähetettiin huhtikuussa kysely sähköpostin välityksellä ja kaupungin asukkaille julkaisiin kaupungin verkkosivuilla sähköinen kysely toukokuussa. Kyselyissä oli vastausaikaa reilun viikon verran.

Luottamushenkilölle suunnatun kyselyn vastaajamäärä oli 30. Vastausprosentti oli noin 47 %.

Kyselyn sisältö

1. Palvelustrategian painoarvo päätöksenteossa	4. Henkilöstö
2. Palveluiden kehittämisen painopisteet	5. Käsittelymenettely
3. Palvelujen vaihtoehtoiset tuotantotavat	6. Kehittämisideat, vapaa sana

1. Strategia koettiin tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi; strategia on ennakkoinnin työkalu ja ohjaa toimintaa pitkällä tähtäimellä. Palveluiden toimintavolyymit ja niihin käytettävissä olevat taloudelliset ja henkilöstöresurssit kullakin toimialalla sekä palveluiden tuotantotapojen määrittely palvelukohtaisesti koettiin tärkeimmiksi määriteltäviksi kokonaisuuksiksi.
2. Eniten kehittämistä kaipaavat palvelukokonaisuudet 1) vanhusten huolto, 2) terveyskeskuspalvelut, 3) lasten päivähoito ja 4) koulut.
3. Vaihtoehtoisista tuotantotavoista selkeimmin esiin nousi kuntayhteistyön lisääminen.
4. Ulkoistettaessa palveluita kaupungin henkilöstön asema täytyy pyrkiä turvaamaan.
5. Laadintaprosessiin tulisi ottaa mukaan laajasti eri sidosryhmät mm. työryhmien, kyselyiden ja foorumeiden kautta.
6. Toivottiin lisää avointa, julkista keskustelua. Strategian tulisi olla ohjaava ja toteutumista tulisi säännöllisesti seurata.

Kuntalaisille suunnatun verkkokyselyn vastaajamäärä oli ainoastaan 26 henkilöä. Vastauksista on kuitenkin selkeästi luettavissa kuntalaisen kannalta oleellinen viesti.

Kyselyn sisältö

1. Palveluiden kehittämisen painopisteet	4. Palveluista tiedottaminen
2. Palveluiden rahoitus	5. Arjen toimivuus lisämessä
3. Asukkaiden oma vastuu	6. Avoin palaute

1. Selkeästi eniten parannettavaa löytyy perusterveydenhuollosta. Jaetulla toisella sijalla olivat mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä työllistäminen. Kolmas kehittämistä kaipaava palvelukokonaisuus oli uimahalli. Enemmistön mielestä kohutuullisesti/huonosti järjestettyjä kaupungin palveluista olivat edellä ilmi tulleiden lisäksi toimeentulo, vanhustenpalvelut sekä katujen ja yleisten alueiden ylläpito. Hyvin/erittäin hyvin järjestettyjä olivat puolestaan koulutuspalvelut kaikilla asteilla, kirjasto, kulttuuri- ja liikuntapalvelut.

2. Palveluiden rahoituksen suhteen vastaajat olivat yhtälailla maksujen korotusten/verojen korotusten kannalla kuin vastaankin. Mielipiteet jakautuivat myös tassaisesti puolesta ja vastaan kysyttäessä valmiutta luopua joistakin palveluista kokonaan.

3. Oman vastuun lisääminen olisi mahdollista erityisesti liikuntamaksuissa sekä ennalta ehkäisevässä terveyden ja hyvinvoinnin ylläpidossa ja parantamisessa. Osallisuutta ja kannustusta vastuuseen voisi lisätä erilaisten tapahtumien, talkoiden, teemavuosien, haasteiden kautta.

4. Parhaiten tietoa palveluista saadaan sanomalehden ja kaupungin verkkosivujen kautta. ”Verkkosivujakin päivitetään aika hitaasti. Se on ainoa foorumi, joka esim. meidän perheen tavoittaa, koska emme tilaa lehteä, joka saapuu maaseudulle klo 13-15, jolloin olemme jo töissä”.

5. Mielikuvat arjen toimivuudesta lisäalassa olivat useasta osa-alueesta kysyttäessä selvästi enemmän positiivisia kuin negatiivisia.

6. ”Koljonvirran sairaalan toiminnan tulee jatkua. Yliopistollisten opintojen tarjonta on liian suppea. Kaupungin tiedottaminen ontuu. Roskiksia lisää kaduille ja puistoihin. Maahanmuuttajien huomiointi. Vammaispalveluita ei tässä kyselyssä huomioitu.”

”Tämä kysely on erinomainen asia, toivottavasti näitä tulisi lisää ja toivon tietenkin, että näillä kyselyissä ilmenneillä mielipiteillä olisi painoarvoakin kaupungin päätöksenteossa”.

10. PALVELUJEN JÄRJESTÄMISEN PERIAATTEET JA YLEISET LINJAUKSET

Iisalmen kaupunki arvioi aktiivisesti palvelutuotantoon ja etsii vaihtoehtoisia tuotantotapoja, mikäli ne parantavat palvelujen laatua, kilpailukykyä tai tuovat kokonaistaloudellista säästöä. Iisalmen palvelustrategialla halutaan kehittää omaa palvelutuotantoa ja edesauttaa vaihtoehtoisia tuotantotapoja huomioon ottaen paikallinen ja taloudellinen toimeliaisuus ja hyvinvoinnin edistäminen.

10.1 Palvelutuotannon vaihtoehdot

Palvelutuotannon vaihtoehtoja

- kunnassa tai kuntakonsernissa tuotettava palvelu,
- toisten kuntien kanssa yhdessä tuotettu palvelu,
- ostopalvelu, jossa kunta sopii palvelutuottajan kanssa asiakkaalle tarjottavista palveluista,
- kunnan tarjoama tietyn toimialan palveluseteli, jolla asiakas voi ostaa tarvitsemiaan palveluita haluamaltaan palvelutuottajalta (kunnan hyväksymältä),
- ulkopuoliselle yritykselle annettava toimilupa,
- palvelutuotannossa tarvittavan käyttöomaisuuden vuokraus ulkopuoliselle yritykselle,
- julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö (palvelukumppanuus),
- yksityistäminen eli kunnan toiminnan myyminen yksityiselle liiketoiminnan harjoittajalle (kunnan henkilöstön mahdollinen siirtyminen liikkeenluovutuksen yhteydessä uuden yrittäjän palvelukseen),
- kunnan tukema vapaaehtois- tai omaistyö,
- harrastus- ja vapaaehtoispuhjaisten toimijoiden tukeminen avustuksin.

Palvelutuotannon resursseista

Keinoja palvelutuotannon resursointiin

- oman palvelutuotannon tehokkuuden lisääminen,
- palveluiden laadun tarkistaminen,
- palveluiden karsiminen,
- palveluiden maksurahoitusosuuden lisääminen lainsäädännön sallimissa puitteissa,
- vaihtoehtoisten tuotantotapojen selvittäminen ja hyödyntäminen palvelutuotannossa.

10.2 Palvelutuotantoa koskevat yleiset linjaukset

Kaupunki palvelujen järjestäjänä

Kaupungilla on vastuu palvelujen järjestämisestä ja toimivuudesta sekä pääosin myös rahoituksesta. Se päättää itsenäisesti kuinka palvelut järjestetään. Palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti etsien parasta järjestämistapaa kullekin

palvelulle huomioiden palvelujen häiriötön jatkuvuus, kokonaistaloudellinen edullisuus, kilpailukykyisyys ja laatu.

Palvelujen järjestämisen suunnittelu kattaa seuraavat näkökulmat: kuntalaisten hyödyt, osto- ja tuotantoprosessien tehokkuus, kustannustehokkuus, kehittämisen ja yhteistyön näkökulma sekä asiakkaan tyytyväisyys.

Kaupunki panostaa tasapuolisesti omaan tuotantoon, monipuoliseen seutuyhteistyöhön ja ostopalveluihin. Eri palvelutuotantotavat täydentävät toisiaan päällekkäisyyksiä välttäen.

Viranomaistehtävät ja päätöksen tekopalvelut kaupunki hoitaa itse tai ne hoidetaan yhdessä seutuyhteistyönä.

Ostopalvelun käytön yleiset edellytykset

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä palvelustrategiassa määritellään ne palvelukokonaisuudet, joissa voidaan käyttää ostopalvelua. Kun palvelun ostopalvelua harkitaan, päätös kilpailuttamisprosessin aloittamisesta tulee perustua mahdollisimman pitkälle kokonaistaloudellisesti edullisimman toimintamallin etsimiseen. Päätökseen vaikuttavat kaupungin arvot, palvelustrategia ja voimassa olevat elinkeino- ja henkilöstöpolitiikka. Kilpailuttaminen on perusteltua silloin kun se ennakoarvion perusteella tuo kaupungille hyötyä joko hinnan tai laadun näkökulmasta ja parantaa palveluiden kilpailukykyä tai muusta erityisestä syystä, esimerkiksi työvoiman saatavuudesta johtuen.

Tarjouspyyntöprosessi käynnistetään aina hankintalainsäädännön siihen velvoittaessa ja prosessi suoritetaan hankintalainsäädännön ja kaupungin hankintaohjeiden mukaisesti.

Kilpailuttamisen harkitsemisen reunaehtona on vaihtoehtoisten palvelujen tuottajien riittävä määrä. Määrä selvitetään ennen tarjouspyyntöjen lähettämistä.

Palvelun haluttu laatutaso ja sen vaatimat kustannukset määritellään ennen kilpailuttamista. Kilpailuttaminen ei saa johtaa tämän tason heikkenemiseen, ellei siitä erikseen päätetä.

Palveluketjujen osia siirrettäessä yksityisen tuottamiksi selvitetään ennakkoon, mihin kaikkeen muutos vaikuttaa. Palveluun liittyvät jo olemassa olevat rakennukset, välineet ja muut investoinnit sekä saumaton yhteistyö palveluketjun muiden osien välillä huomioidaan.

Palveluja laajennettaessa ja uutta toimintaa aloitettaessa tutkitaan aina ostopalvelujen mahdollisuus. Myös ruuhkahuippujen tasaamisessa ostopalvelut ovat käyttökelpoinen vaihtoehto. Olemassa olevia palveluja uudelleen järjestettäessä pidetään kilpailuttamista yhtenä vaihtoehtona. Henkilöstön palvelukseen saamiseen ja pysyvyyden kasvattamiseen panostetaan suunnitelmallisesti. Varsinkin niissä palveluissa, joissa henkilöstön saatavuus tulevaisuudessa on vaikeaa, ovat ostopalvelut yksi hyvä keino turvata palvelutarjontaa

Ennen kilpailuttamista laaditaan selvitys kilpailuttamisen henkilöstövaikutuksista. Mikäli kilpailuttamisesta on odotettavissa vaikutuksia henkilöstön asemaan, neuvotellaan vaikutuksista ja vaihtoehtoista hyvissä ajoin henkilöstön ja henkilöstön edustajien kanssa yhteistoimintamenettelyä noudattaen. Ammattijärjestöjen edustajat pidetään tietoisina sekä palvelustrategian periaate- linjauksista että talousarvioprosessin yhteydessä tehtävistä päätöksistä.

Oman tuotannon kilpailuttamisedot ja toimintaedellytykset

Oman palvelutuotannon hinta-laatu-suhteen tason määrittäminen ja sen tarkistaminen riittävin väliajoin on tärkeää. Yksi keino tähän on oman palvelutuotannon vertaaminen yksityisen sektorin tuottamiin vastaaviin palveluihin. Oman tuotannon osallistuminen kilpailuun harkitaan tapauskohtaisesti. Sitä voivat rajoittaa esim. oman tuotannon kapasiteetin riittämättömyys tai sellaisen erikoisosaamisen tarve, jota ei ole tarkoituksenmukaista pitää omana tuotantona.

Kilpailuttamisperiaatteet

1. Kilpailuttaminen on mahdollista kaikissa muissa palveluissa, paitsi julkisen vallan käytöksi määritellyissä tehtävissä, ns. viranomaistehtävissä.
2. Kilpailuttamisen käynnistämisen ehtona on, että alalla on toimivat markkinat.
3. Kaupunki avaa kilpailulle vuosittain palvelutuotantoa erillispäätöksin palvelustrategian linjausten mukaisesti.
4. Kilpailuttamisella tähdätään kustannussäästöihin tai sellaisten palvelujen tarjoamiseen, joita itse ei voida tehdä tai haluta tuottaa.
5. Kilpailuttamisessa määritellään laatu- ja määrätavoitteet niin, että vertailtavuus omaan tuotantoon on mahdollista. Tämä edellyttää toimivaa kustannuslaskentajärjestelmää.
6. Henkilöstön asema turvataan pääsääntöisesti ns. liikkeenluovutusperiaatteella.
7. Kilpailuttaminen voidaan toteuttaa myös yhdessä muiden kuntien kanssa.
8. Kilpailutettujen / ulkoistettujen palvelujen tilanteesta raportoidaan vuosittain kaupungin muun raportointijärjestelmän yhteydessä.

10.3 Palvelukeskuksittainen tarkastelu

Palvelustrategian liitetaulukoissa on yhteenveto keskeisimpien palvelujen nykytilasta, kehittämistarpeista sekä vaihtoehtoisista tuotantotavoista palvelukeskuksittain. Taulukoissa on myös esitys palvelun toteuttamistavasta. Kaupunginvaltuusto hyväksyy liitetaulukot ohjeellisena.

10.3.1 Hallintopalvelukeskus

Keskeisiä kehittämiskohteita vuoteen 2015

- Ennakkoäänestyksen laajentaminen
- Kaupunginhallituksen työskentelyn painopisteen muuttaminen: omistajaohjaus, talouden ohjaus, strategian toimeenpano
- Strategisen ohjauksen tehostaminen
- Asukkaiden osallisuuden lisääminen
- Sähköisen asioinnin kehittäminen
- Asiahallinnan kehittäminen sähköiseksi
- Konzernin talousseurannan tehostaminen
- Hankintatoimen koordinointi
- Puhelinvaihd palvelujen uudistus
- Tietohallinto-osaaminen (kaupungista tulee 1.9.2011 ICT-yhtiön palvelujen tilaaja)
- Viestinnän kokonaisvaltainen haltuunotto
- Yhteistyö yritysten ja liden ry:n kanssa
- Seutuyhteistyö elinkeinojen kehittämisessä ja markkinoinnissa
- Ostopalvelujen tuloksellisuuden arviointi (elinkeinojen neuvontapalvelut, edunvalvontapalvelut, seuturaha)
- Yritysvaikutusten arvioinnin vakiinnuttaminen
- Asiantuntijuuden turvaaminen avainhenkilöiden eläköitymisen takia
- Henkilöstön eläköitymiseen varautuminen
- Työkyvyn ja osaamisen turvaaminen
- Palkitsevan palkkajärjestelmien kehittäminen
- Voimavarojen kokoaminen ja asiantuntijuuden turvaaminen seudullisesti
- Yhteislautakunnan ja yhteysjohtajan roolin ja tehtävien selkeyttäminen
- Maaseutualueiden joukkoliikenteen, ml. koululaiskuljetukset turvaaminen ja käyttöasteen nosto
- Maaseutualueiden laajakaistapalvelujen turvaaminen
- Maahanmuuttajapalvelujen toimintamallin vakiinnuttaminen (Vastaanottava Pohjois-Savo hanke päättyy 30.9.2011; seudullinen kotouttamisohjelma valmistuu syksyllä 2011)
- Kansainvälistyminen
- Seudullisten maaseutuhallinnon ja lomituspalveluiden järjestäminen

10.3.2 Sivistyspalvelukeskus

Lasten päivähoito ja esiopetus

Vaikka kaupungin asukasluku on laskenut, päivähoitoa tarvitsevien lasten määrä ei ole vähentynyt odotetusti. Vuosittainen päivähoitoa tarvitsevien lasten määrän ennustaminen on haasteellista, koska päivähoiton tarve vaihtelee riippuen työllisyydestä, opiskelijoiden määrästä, pätkätöistä jne.

Uutena haasteena on lisääntyvä iltaja vuorohoidon tarve. Tulevaisuudessa joudutaan miettimään, tarvitaanko Paloisten päiväkodin lisäksi joku muukin

aamu- ja iltahoitoa tarjoava päiväkotit. Ympäri vuorokautiseen hoitoon riittänee toistaiseksi Malminrannan päiväkotit.

Palvelutarpeeseen ja subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen vastaamaan on lisäksi perustettu varhaiskasvatuksen kerhotoiminta. Kerhoja toimii kaksi kahdena päivänä viikossa, osa niistä yhteistyössä seurakunnan kanssa. Tulevaisuudessa kerhojen lisäämistä on harkittava, koska kerhotoiminta vapauttaa kokopäiväpaikkoja niille lapsille, joiden vanhemmat tarvitsevat päivähoitoa työn tai opiskelun vuoksi. Lisäksi kerhotoiminta antaa perheille valinnanmahdollisuuksia.

Eläkepoistuma varsinkin perhepäivähoidossa aiheuttaa hoitopaikkapulaa, koska uusia perhepäivähoitajia ei rekrytoinnista huolimatta saada eläköityvien tilalle. Oman haasteensa tuo myös perhepäivähoitajien saaminen työaikalain piiriin, mikä vaikeuttaa merkittävästi ryhmien muodostamista ja nostaa kustannuksia.

lissalmessa oli syksyllä 2010 yhteensä 11 kunnallista päiväkotia ja niissä lapsia yhteensä noin 500. Perhepäivähoidossa oli lapsia lisäksi yhteensä noin 260. Uuden päiväkodin suunnittelu on aloitettu ja uusi 100-paikkainen päiväkotit valmistunee vuonna 2013. Tällöin huonokuntoisista ja epäkäytännöllisistä kiinteistöistä voidaan asteittain luopua.

Yksityisen päivähoiton tarjonta on lisääntynyt sekä päiväkodeissa että perhepäivähoidossa. lissalmessa oli yhteensä 5 yksityistä päiväkotia keväällä 2011 (lapsia noin 130) ja kaksi uutta päiväkotia (65 paikkaa) on käynnistymässä elokuussa 2011.

Kotihoidon tuen kuntalisä eli lissalmi-lisä otetaan käyttöön kokeiluluontoisesti 1.8.2011. Tämä tuo perheille vaihtoehtoja miettiä lasten hoitoa sekä pienentää alle 2-vuotiaiden lasten päivähoitajajonoa.

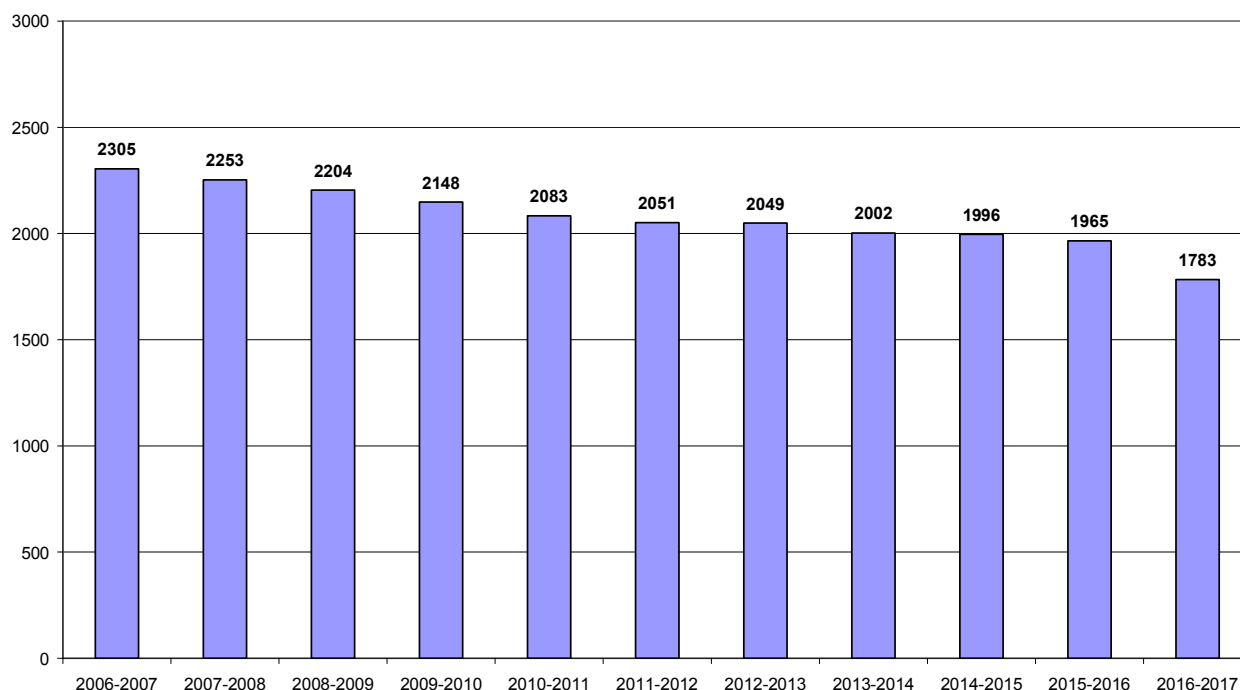
Perusopetus

Perusopetuksessa oppilaiden määrä on pudonnut ennakoitua nopeammin. Vuonna 2005 arvioitiin, että lukuvuonna 2010–2011 perusopetuksen oppilaita on 2145, mutta syksyn 2010 tilastointipäivänä heitä oli vain 2083.

Opetusministeriön Koulutus ja tutkimus vuosina 2007–2012 kehittämissuunnitelman mukaan perusopetusikäisten määrä on alimmillaan vuonna 2012 ja lähtee sen jälkeen hitaasti kasvamaan. Kehitys on kuitenkin alueellisesti epätasaista ja esimerkiksi Pohjois-Savossa peruskouluikäisten määrän ennakoituaan edelleen laskevan.

Syksyllä 2010 tehdyn ennusteen mukaan lissalmen perusopetuksen oppilasmäärä jatkaa laskuaan ja lukuvuonna 2016–2017 perusopetuksen oppilaita olisi 1783. Kouluverkko säilynee ennallaan vuoteen 2015. Miina Äkkijyrkän koulun osalta neuvotellaan vielä lakkauttamisen vaihtoehtona yhteisen aluekoulun muodostamista Lapinlahden kunnan kanssa.

Perusopetuksen oppilaat

Lukiokoulutus

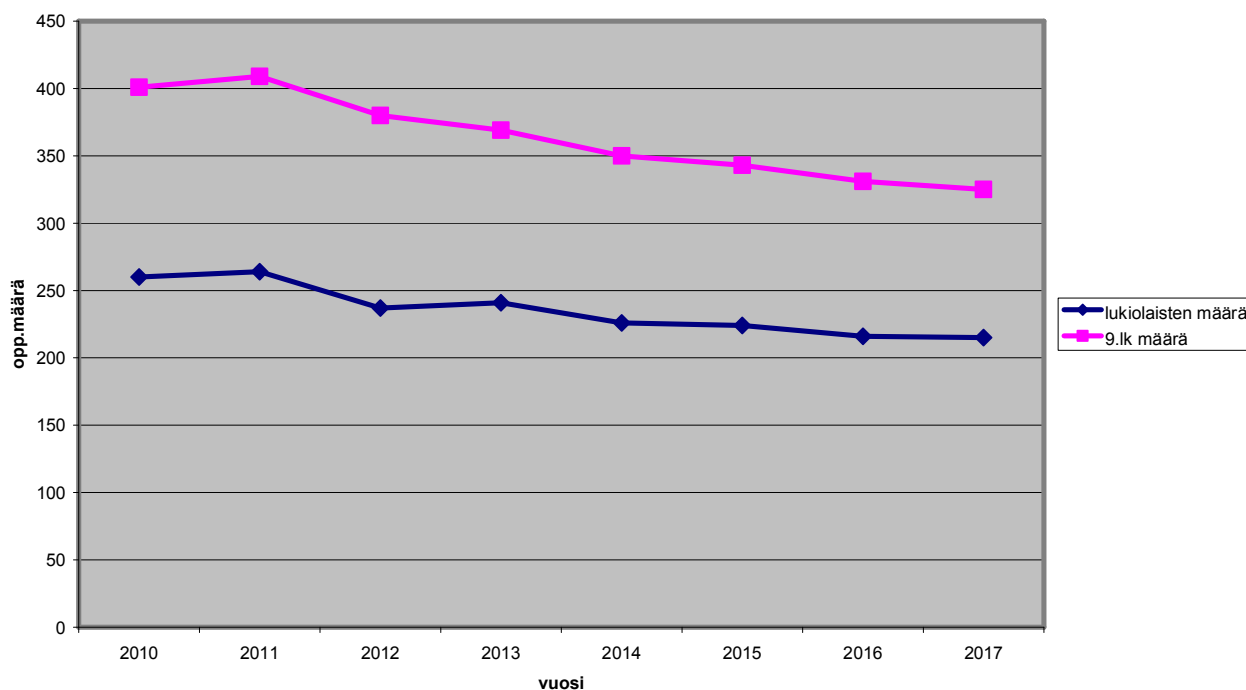
lialmen lyseon opiskelijamäärä on laskenut viimeisen kymmenen vuoden aikana noin 25 % (540 → 400 opiskelijaa). Lasku selittyy peruskoulunsa päättävien ikäluokkien pienenemisellä ja lukiokoulutuksen vetovoimaisuuden laskulla. Myös aikuislukiossa on nähtävissä vastaavanlainen kehitys.

Toiselle asteelle siirtyvän ikäluokan koko on tällä hetkellä lialmessa 260 nuorta, joista lyseossa on jatkanut opintojaan noin 125. Lyseoon on hakeutunut viime vuosina 45–50 % peruskoulun päättävistä, vaikkakin vuosien väliset erot ovat suuria.

Toiselle asteelle siirtyvä ikäluokka on vuonna 2015 noin 13 % pienempi kuin vuonna 2010. Tästä voidaan ennustaa, että lyseon opiskelijamäärä laskee tarkasteluaikana alle 350 opiskelijaan, ellei lukiokoulutus nosta suosiotaan nykyisestä tai jokin naapurikunta päättä luopua omasta lukiokoulutuksestaan.

Lukiokoulutuksen kehittämisessä on lisäksi otettava huomioon aikuisväestön koulutustarpeet. On pidettävä huolta siitä, että työikäisellä aikuisväestöllä on riittävästi mahdollisuuksia kehittää itseään työelämän muutostilanteissa. Niin ikään on huolehdittava siitä, että eläkeikäiselle väestölle on tarjolla palveluja heidän sivistystarpeisiinsa.

Lukiokoulutus

Ruoka- ja siivouspalvelut

Ruoka- ja siivouspalvelujen suurimpana haasteena on henkilökunnan ikääntyminen. Eläkepoistuma tulee olemaan lähivuosina suurta. Palvelustrategias- sa on linjattu, että osa siivouspalveluista hankitaan ostopalveluna ja osa tuote- taan itse. Oman tuotannon osuus tulee säilyttää riittävänä, että on vertailu- kohde hinnan ja laadun suhteen. Ruuanvalmistus on tarkoitus jatkossakin säi- lyttää kokonaan omana työnä, mutta osa ruuan jakelusta voidaan hoitaa osto- palveluna.

Toimisto- ja hallintopalvelut

Sivistyspalvelukeskuksella on oma toimisto- ja hallintopalveluyksikkö, joka on syytä säilyttää itsenäisenä. Palvelukeskus on suuri ja toiminnat ovat vahvasti lakisääteisiä ja säädeltyjä, mikä edellyttää nimenomaan sivistystoimen asiat hallitsevaa toimistohenkilökuntaa.

Kulttuuripalvelut

Väestön ikääntyminen lisää palvelutarvetta kulttuurin alalla, koska suuri osa kulttuurin käyttäjistä on eläkeikäisiä.

Haasteena on yhteistyön kehittäminen eri hallinnonalojen välillä, erityisesti so- siaali- ja terveyshallinnon kanssa täytyisi saada aidosti toimivaa yhteistyötä. Kulttuurin hyvinvointivaikutukset on todistettu useilla tutkimuksilla.

Monikulttuurisuus on osa nykypäivän Suomea. Kulttuuritoimi voi tuoda moni- kulttuurisuutta esille tapahtumissa ja siten kehittää ihmisten asenteita.

Kirjastopalvelut

Kirjaston käyttö muuttuu, kun väestö ikääntyy. Tulevaisuudessa on odotettavissa, että lisääntyvä vapaa-aika, monikulttuurisuus, koulutustaso ja verkostoituminen muokkaavat kirjastonkäytön tarpeita. Myös uudet aineisto- ja vaihtoehtoiset palvelumuodot lisääntyvät, jolloin kirjaston käyttö tulee olemaan monipuolisempaa. Kirjaston tulee olla koko väestölle helposti sekä fyysisesti että virtuaalisesti saavutettava tila. Kirjasto on monille syrjäytymässä oleville ainoa kunnallinen paikka, jossa he voivat oleskella itseään kehittäen. Kirjastot toimivat myös maahanmuuttajien kotouttajina tarjoamalla oppimateriaalia ja oman kielisiä aineistoja vapaasti käytettäväksi.

Kirjastoauton avulla voidaan tukea koulujen ja päiväkotien kasvatustyötä.

Kansalaisopisto

Kansalaisopisto panostaa senioriväestön osallistumista ja elämänlaatua parantavaan tarjontaan sekä muuhun syrjäytymiskehitystä estävään ja aktiivista kansalaisuutta vahvistavaan toimintaan. Tarjontaa pyritään lisäämään väestön ikääntymisestä johtuvan kysynnän kasvun mukaisesti. Kansalaisopiston tarjonnasta riittävä osuus suunnataan maahanmuuttajien kielitaitoa ja yhteiskuntaan integroitumista tukevaan koulutukseen.

Ylä-Savon musiikkiopisto

Alueen lasten vähenemisestä huolimatta musiikkiopistoon hakeutuvien määrä on säilynyt niin korkeana, että vain noin kolmasosa hakijoista saa oppilaspaikan. Musiikin harrastusmahdollisuus tulisi pystyä tarjoamaan kaikille halukkaille jossain muodossa. Eri musiikkisuuntien kysynnän laajentuessa ja muuttuessa tarvitaan lisäksi henkilökunnan lisäkoulutusta ja vapautuvien virkojen sisältöjen tarkkaa pohdintaa ennen virantäyttöä.

10.3.3 Vapaa-aikapalvelukeskus

Liikuntapalvelut

Liikunnalla voidaan vaikuttaa keskeisesti ihmisten hyvinvointiin ja viihtyvyyteen. Liikunnan merkitys on kiistatta pystytty osoittamaan kansallisten ja kansainvälisten tutkimusten kautta. Terveysliikunnan merkitys aikuisväestön ja ikäihmisten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämisessä korostuu. Lapsille ja nuorille liikunta on ylivoimaisesti suosituin harrastusmuoto. Urheilua ja liikuntaa harrastaa viimeisimmän kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan yli 90 prosenttia suomalaisista nuorista. Urheiluseurassa liikkuminen on selvästi lisääntynyt.

Palvelujen tuottamista ohjaa liikuntalaki, jonka mukaan yleisten edellytysten luominen on valtion ja kuntien tehtävä. Liikunnan järjestämisestä vastaavat pääasiassa liikuntajärjestöt. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten lii-

kunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät. (Liikuntalaki (1054/1998))

Suurimpana muutoksena edellisiin vuosiin on se, että terveysliikunnan edistämisen koordinoitiin ja hankkeiden kautta toiminnallisten asioiden kehittämiseen on ainakin alkuvaiheessa vähemmän resursseja käytössä. Terveysliikunnan toiminnallinen edistäminen pyritään korvaamaan yhteistyöllä etenkin järjestöjen kanssa. Väestö ikääntyy ja tähän pitäisi pystyä vastaamaan ennaltaehkäisevillä ja toimintakykyä tukevilla palveluilla. Yhteistyön lisäksi tarvitaan lisäresursseja toteuttamaan ikääntyneille ja erityisryhmille suunnattuja palveluja.

Liikunnallista elämäntavan ja terveyden edistämistä toteutetaan parhaiten kehittämällä sekä toiminnallisia liikuntapalveluja että virikkeellistä liikkumisympäristöä. Lasten ja nuorten osalta pääpaino on vähän liikkuvien lasten aktivoimisessa sekä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa lasten ja nuorten liikunnan kokonaismäärän lisääminen.

Liikuntapaikkojen ja alueiden kehittämistä toteutetaan investointimäärärahojen puitteissa. Seudullista yhteistyötä lisätään. Liikuntapaikat uimahallia lukuun ottamatta eivät tarvitse strategiavuosina isompia investointimäärärahoja korjauksiin. Myös tilojen ja alueiden hoitokalusto alkaa olla kohtuullisessa kunnossa. Kehittämiskohteena on palvelujen turvaaminen niiden palvelujen osalta, jossa henkilöstöresurssit ovat rajalliset. Työllistettävien määrä on vuosien mitaan vähentynyt niin, että vuoden 2011 osalta henkilöstötyövuosissa laskettuna määrä on enää 2,5 htv. Työllistettävien määrän vähenemistä esitetään korvattavaksi vakinaistamalla määräaikaista henkilöstöä.

Uimahallin merkitys seudullisena palveluna kaiken ikäisten kansalaisten liikuttajana on merkittävä. Peruskorjauksen ja laajennuksen jälkeen lisälmen uimahalli tulee olemaan koko Ylä-Savon suosituin terveysliikunta- ja virkistyspaikka. Peruskorjauksen ja laajennuksen yhteydessä ratkaistaan myös se, miten tulevat palvelut tuotetaan.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluilla pyritään ennaltaehkäisemään nuorten syrjäytymistä. Nuorten kuulemisella saadaan myös nuorten ääni suunnitteluun mukaan. Nuorisotyöhön tarvitaan riittävää resursointia ja nuorten omaa osallistumista palvelujen kehittämiseen ja päätöksentekoon. Toimiva nuorisotyö on tärkeä osa hyvinvointia ja yksi keskeinen vetovoimatekijä.

Nuorisotyö painottuu ennaltaehkäisevään toimintaan. Keskeisenä kohderyhmänä ovat syrjäytymisvaarassa olevat nuoret. Nuorten ongelmat lisääntyvät ja monimuotoistuvat (esim. nuorisotyöttömyys, mielenterveysongelmat, päihitteet). Nuoret tarvitsevat entistä enemmän tukea ja ammattiosaamista sekä yksilöllistä ohjaamista.

Nuorisotyötä ohjaa nuorisolaki, jonka tavoitteena on tehostaa nuorten sosiaalista vahvistamista tarjoamalla nykyistä parempaa varhaista tukea heidän elämänkulkunsa ja työelämään pääsyn edistämiseksi. Nuori määritellään laissa alle 29-vuotiaaksi. Lain mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Nuorisotyön toteuttamisesta vastaavat kunnat, nuorisoyhdistykset ja muut nuorisotyötä tekevät järjestöt.

Kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot. Nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. Vuonna 2011 voimaan astunut nuorisolakiuudistus velvoittaa myös paikalliset viranomaiset monialaiseen yhteistyöhön. Lisäksi uudistuksessa on säännös etsivästä nuorisotyöstä ja tietojen luovuttamisesta etsivää nuorisotyötä varten.

lialmessa nuorisopalvelut kohdentuvat pääasiassa 12–18 -vuotiaisiin. Nuorisopalvelujen keskeinen haaste on nuorten työelämävalmiuksien parantaminen ja niihin vastaaminen. Seudullinen yhteistyö korostuu myös nuorten työllistämiseen liittyvissä asioissa.

Vapaa-aikapalvelukeskus vastaa lialmessa monialaisen työryhmän työskentelystä. lialmen kaupunki on solminut sopimuksen lialmen Nuorison Tukiry:n kanssa etsivän nuorisotyön toteuttamisesta lialmessa.

Nuorten kuulemista pyritään järjestämään nuorisoneuvoston lisäksi yhteistyössä koulujen oppilaskunta- ja tukioppilastoiminnan kanssa. Lisäksi kuulemisessa hyödynnetään nuorten suosimaa sosiaalista mediaa.

Nuorisotyön haasteita ovat nopeasti muuttuvat trendit sekä muuttuviin tarpeisiin nopea reagointi. Lasten hyvinvointi ja pahoinvointi kytkeytyvät enemmän ympäröivään yhteiskuntaan, elinoloihin ja perhesuhteisiin.

Kärkihankkeet ja painopisteet

1. Kankaan liikuntapuiston kehittäminen
2. Uimahallin peruskorjaus ja laajennus 2014-
3. Lähiliikunta-alueitten ja virikkeellisen liikkumisympäristön kehittäminen
4. Järjestöyhteistyön kehittäminen ja avustuskriteereitten uudelleen tarkastelu
5. Lasten- ja nuorten liikunnan, aikuisväestön terveystuonnan ja erityisryhmien liikunnan järjestäminen
6. Viestinnän ja tietojärjestelmien kehittäminen
7. Nuorisopalvelujen ja nuorten työllistämismahdollisuuksien kehittäminen nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi
8. Uimahallin palvelutuotannon laatu ja monipuolisuus

10.3.4 Tekninen keskus

Keskeisiä palvelujen kehittämiskohteita vuoteen 2015

- sähköisen asioinnin kehittäminen,
- kiinteistöjen omistajapolitiikka,
- kiinteistöjen ja alueiden alueurakoinnin kehittäminen,
- seudullisten palvelujen kehittäminen: vesihuolto, paikkatietojärjestelmä, alueurakointi, pientieverkko, palveluhankinnat,
- kustannus seurannan tehostaminen,
- oman tuotannon ja ostopalvelujen vertailutietojen hankkiminen.

Teknisen lautakunnan linjaukset

- Omaa tuotantoa pitää olla. Monopoleja pitää välttää.
- Eläköityminen ei ole ulkoistamisen peruste, vaan joustava keino ja taitekohta palvelujen ulkoistamisen osalta. Omaa palvelua voidaan myös lisätä, jos se osoittautuu edullisimmaksi tuotantotavaksi.
- Viranomaistyö ja tilaajaosaaminen sekä valvonta-asiat on pidettävä omana työnä aina.
- Sekalinja (molemmat tuotantotavat) on yleisesti hyvä palvelujen tuotantomalli. Jakosuhte voi joustaa. Edullisuusvertailujen perusteella määritellään tarkempi jakosuhte kokemuksen myötä. Linjaa teknisissä palveluissa noudatettava koko organisaatiossa.
- Vertailutietoja pitää saada molempien tuotantotapojen osalta.
- Toiminnoittain katsottava edullisin tuotantotapa ostopalvelujen / oman työn osuudelle.
- Kehitettävä tehokas organisaatio sekamallille. Mm. koneyksiköiden tehokas käyttö on mahdollista kausivaihteluita tasaten ja palveluyksiköiden yhteistyötä lisäten.
- Laatu pitää olla hallinnassa molempien tuotantotapojen osalta.

Palvelujen tuotantotavat keskeisten palvelujen osalta

- Kaavoitusta jatketaan pääosin omana tuotantona. Isoja monipuolista asiantuntemusta vaativia kohteita hankitaan ostopalveluna.
- Katujen ja yleisten alueiden sekä vesihuollon suunnittelua jatketaan pääosin omana tuotantona. Isoja monipuolista erikoisosaamista vaativia kohteita hankitaan ostopalveluna.
- Katujen ja yleisten alueiden ylläpitoa hoidetaan osittain omana ja osittain ostopalveluna kokonaisurakoina. Yleisten alueiden rakentamisessa pyritään isompiin kokonaisuuksiin kilpailutettaviin kohteisiin.
- Mittaus- ja kartoituspalveluja sekä paikkatiedon hallintaa hoidetaan pääosin omana ja ostetaan kartastopalveluiden erikoisosaamista.

- Toimitilojen suunnittelussa ja rakennuttamisessa lisätään erikoisosaamisen ostopalveluja. Tilaajaosaaminen ja valvonta jäävät omaksi tuotannoksi.
- Toimitilojen rakentaminen ostetaan pääosin kilpailuttamalla. Pieniä rakennusten kunnossapidon kohteita tehdään myös omana tuotantona pienellä rakennusyksiköllä.
- Talotekniikan suunnittelu ja rakentaminen ostetaan pääosin kokonaan. Valvonta ja kehittäminen hoidetaan omana työnä.
- Kiinteistöjen hoidossa lisätään ostopalvelujen osuutta ja tehdään edullisuusvertailuja kiinteistöhoitoalueiden välillä.
- Iisalmen veden jakeluverkosto ja veden jakelu hoidetaan omana työnä. Laitosten hoidossa pyritään seudulliseen yhteiseen viemärlaitokseen. Mikäli yhteinen laitosmalli ei etene niin kehitetään kunnallisia laitoksia kuntien yhteistyönä prosessiteknikaltaan yhteisen organisaation mahdollistamiseksi hoidossa. Tarvittaessa kilpailutetaan laitosten ylläpidon asiantuntija-osaamista.
- Seudullisia palveluja kehitetään mm. lupa-asioiden hoidon osalta.

11. SÄHKÖINEN ASIOINTI JA DEMOKRATIAPALVELUT

Sähköisten asiointipalvelujen järjestämiseen ovat velvollisia kaikki julkishallinnon organisaatiot, joilla on tarvittavat tekniset, taloudelliset ja muut valmiudet. Sähköiseen asiointiin siirtyminen edellyttää verkkopalvelujen ja hallinnon tietojärjestelmien kehittämistä siten, että organisaatiolla on tietotekniset valmiudet ottaa vastaan ja käsitellä sähköisiä asiakirjoja. Sähköisten palvelujen tulee olla riippumattomia viranomaisen aukioloajoista.

Sähköisen asioinnin tarkoituksena on virtaviivaistaa käsittelyprosesseja, ei luoda uutta monimutkaisuutta. Tavoitteena on asiakaspalvelun parantaminen, toiminnan rationalisointi ja kustannussäästöt. Palvelujen kehittäminen edellyttää

- organisaation johdon selkeää päätöstä toimintatavan muuttamisesta,
- organisaation toimintaprosessien ja työnkulkujen (työvaiheiden) sekä asiakirjojen elinkaaren kartoittamista, kuvaamista ja mahdollista kehittämistä sähköisen asioinnin näkökulmasta ja siten prosessien sähköistämistä,
- selvitetystä milloin voidaan luopua allekirjoitetuista paperiversioista ja missä tilanteissa edellytetään sähköistä allekirjoitusta,
- sähköistä asiointia koskevat organisaatiokohtaiset ohjeet.

Lisäksi organisaation on luotava omiin tietojärjestelmiinsä valmiudet ottaa vastaan, käsitellä ja antaa tiedoksi sähköisesti vireille tulleita asioita koskevat päätökset sekä vastata sähköisesti vireille tulleisiin asioihin liittyviin tiedusteluihin.

Asiankäsittelyratkaisujen tulee olla sellaisia, että asiat ja asiakirjat voidaan helposti ja vaivattomasti liittää osaksi käsittelyprosessia niiden muodosta riippumatta. Käytännössä tämä tarkoittaa sähköposti- tai palvelujärjestelmän integrointia asiankäsittelyjärjestelmään ja muihin tietojärjestelmiin. Tällöin vältetään esimerkiksi turhalta saapuneiden asiakirjojen skannaamiselta.

Iisalmen kaupunki on mukana valtiovarainministeriön johtamassa sähköisen asioinnin ja demokratiapalvelujen kehittämishankkeessa. SADE-ohjelman tavoitteena on edistää sähköistä asiointia siten, että kansalaisten ja yritysten sähköinen asiointi on mahdollista vuoteen 2013 mennessä kattaa kaikki keskeiset palvelut. Kansalaisten ja yritysten palveluille luodaan yhtenäisesti asiakasrajapinnat eri tahojen tuottamiin julkisiin palveluihin. Tavoitteena on myös koko julkisen hallinnon tietojärjestelmien yhteentoimivuuden kehittäminen.

Tällä hetkellä sähköiset asiointipalvelut ja lomakkeet ovat erillisillä sivuilla. Kaupungin www-sivuilla sähköisiä asiointipalveluja tällä hetkellä ovat:

- kansalaisopistoon ilmoittautuminen (Hellewi)
- karttapalvelu (SpatialWeb)
- kirjaston aineistotietokanta (Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakko)
- Kulttuurikeskuksen lipunmyynti (FastWayTicket)
- liikuntapaikkojen varauskalenteri (WebTimmi)
- musiikkiopiston pääsykokeisiin ilmoittautuminen (sähköpostilomake)
- palaute (sähköpostilomake kirjaamo@iisalmi.fi)
- työpaikkahakemukset - kirjasto sekä opettajat (sähköpostilomake)
- vastalause pysäköintivirhemaksusta (sähköpostilomake tekninenkeskus@iisalmi.fi)
- veden kulutuslukemien ilmoittaminen (KulutusWeb)

Sähköisten asiointipalvelujen ja lomakkeiden lisäksi sivuilta löytyy täytettäviä sekä tulostettavia word ja pdf-lomakkeita.

Kaupungin verkkoviestintään ja sähköiseen asiointiin liittyviä haasteita ja kehittämiskohteita selvitettiin kehittämistoimen toimesta kesällä 2010:

- kaupungin internetsivuilla olevien tietojen informatiivisuus ja ajantasaisuus (yhteystiedot, tiedot julkisista ja yksityisistä palveluista, kuntien yhteistyöstä, järjestöistä ja yhteisöistä, kriisiviestintä, tapahtumat, hankkeet jne.)
- eri kohderyhmien huomiointi (lapset ja nuoret, perheet, työttömät, yrittäjät, matkailijat, ikääntyneet, maahanmuuttajat, Iisalimesta asuinpaikkana kiinnostuneet, opiskelijat jne.)
- kaupungin sähköisten palvelujen ylläpito ja kehittäminen (ilmoittautumiset, hakemukset, luvat, varaukset, avustusten haku jne.)
- Osallisuuden edistäminen (aloitteet, verkkovaltuustot, valitukset, muutoksenhaut, tieto kuulemis- ja infotilaisuuksista, kaavojen kommentointi jne.) Kansalaiskeskustelun edistäminen (keskustelupalstat, suorat keskustelut päättäjien ja viranhaltijoiden kanssa, käyttäjävaltuustot, linkit kansalaisvaikuttamisen yleisille areenoille jne.). Palvelujen esteettömyys ja helppokäyttöisyys.
- verkkoviestinnän ja sähköisen asioinnin jatkuva kehittäminen

- sosiaalisen verkkomedian hyödyntäminen
- markkinointinäkökulman huomiointi

Kaupunginjohtaja nimesi syksyllä 2010 työryhmän kehittämään em. selvityksen pohjalta kaupungin verkkoviestintää ja sähköistä asiointia. Kaupungin uusi viestinnällinen ilme julkistettiin joulukuussa ja uudet verkkosivut julkaistaan kesäkuussa 2011. Myös uusi viestintästrategia tuodaan käsittelyyn ennen juhannusta.

12. PALVELUSTRATEGIAN VAIKUTUS HENKILÖSTÖÖN

Iisalmen kaupungin palvelustrategia vuosille 2006-2010 käsitti palvelustrategian ohella myös henkilöstösuunnitelman. Palvelustrategia ja henkilöstösuunnitelma vuosille 2012-2015 on valmisteltu erillisinä, mutta rinnakkain. Tällä menettelyllä haetaan selkeämpää kokonaisuutta.

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa (449/2007) velvoittaa työnantajat laatimaan vuosittain henkilöstösuunnitelman ja koulutustavoitteet työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Henkilöstösuunnitelman vahvistaa kaupunginhallitus/ kaupunginvaltuusto.

Tavoitteena on kustannustehokkaan palvelutuotannon, henkilöstön saatavuuden, osaamisen ja ammattitaidon ylläpitämisen turvaaminen sekä henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen kaikissa olosuhteissa.

Henkilöstösuunnitelmassa on määritelty ne tavoitteet ja toimenpiteet suunnitelmakaudelle mitä kaupunkistrategia 2020 edellyttää. Suunnitelmassa on avattu kaupungin henkilöstöpoliittiset strategiset linjaukset konkreettisiksi käytännön toimenpiteiksi ja nimetty vastuuhenkilöt niiden toteuttamiseksi.

13. PALVELUSTRATEGIAN YRITYSVAIKUTUKSET

Yritysvaikutusten arviointi on ollut käytössä Iisalmen kaupungin päätöksenteossa vuoden 2010 alusta. Päätöksentekoon pyritään saamaan arvioinnin avulla lisää pitkäjänteisyyttä. Tavoitteena on, että päätösesitysten yritysvaikutusten arvioinnin kautta päästään laadukkaampaan ja johdonmukaisempaan päätöksentekoon eikä tahattomasti aseteta esteitä elinkeinoelämän kehittymiselle.

Kaupungin palvelustrategian yritysvaikutuksia on vaikea arvioida yleisesti. Kaupunginvaltuuston linjaukset kaupungin palvelujen tuotantotavoista ohjaavat keskeisimmin asiaa.

Palvelustrategiasta pyydetään lausunnot yrittäjäjärjestöiltä ennen kaupunginhallituksen ja -valtuuston päätöksentekoa.

14. PALVELUSTRATEGIAN SEURANTA

Kaupunginvaltuusto hyväksyy palvelustrategian ohjeellisena. Kaupunginhallitus päättää palvelujen tuotantotavoista kaupunginvaltuuston palvelustrategiassa ja sen liitetaulukoiden hyväksymien linjausten mukaisesti. Mikäli palvelustrategiassa ei ole mainintaa asiasta, se tuodaan erikseen kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

Palvelustrategian tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta ja arviointi tapahtuu osana muuta seurantajärjestelmää. Seuranta tehdään talousarvioprosessissa. Palvelukeskusten toimeenpanosuunnitelmia voidaan tarkistaa vuosittain. Palvelustrategian kokonaistarkistus tapahtuu valtuustokausittain.

Liitteet Tilastoaineistoa
 Palvelukeskuskohtaiset toimeenpanosuunnitelmat